

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Pontus Berg

Molntjänstleverantörens medverkansansvar vid upphovsrättsintrång

JURM02 Examensarbete

Examensarbete på juristprogrammet
30 högskolepoäng

Handledare: Ulf Maunsbach

Termin för examen: HT2013

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRORD	3
FÖRKORTNINGAR	4
1 INLEDNING	5
1.1 Ämnespresentation	5
1.2 Syfte och frågeställning	7
1.3 Avgränsningar	9
1.4 Metod och material	9
1.5 Disposition	11
2 VAD SER DU I MOLNET?	13
2.1 Allmänt om begreppet molntjänst	13
2.2 Semantisk innebörd	14
2.3 Begreppsbild i Svergie	14
2.4 Begreppsbild NIST	15
2.5 Begreppsbild i EU	17
2.5.1 EU-kommissionen	17
2.5.2 Europeiska datatillsynsmannen	18
2.5.3 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén	18
2.6 Begreppsbild doktrin och press	19
2.7 Begreppsbild i detta arbete	21
3 MEDVERKANSANSVAR FÖR UPPHOVSRÄTTSSINTRÅNG	26
3.1 Allmänna utgångspunkter	26
3.2 Otillåten medhjälpshandling	27
3.2.1 Underlåtenhet	28
3.2.2 Gärningsculpa	29
3.2.3 Social adekvans	31
3.2.4 Personligt ansvar för medhjälp	32

4 E-HANDELSLAGENS ANSVARSFRIHET	34
5 INFOSOC-DIREKTIVET	37
6 BBS-LAGEN	40
7 SLUTSATS	43
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	47
RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	50

Summary

A unanimous definition of the term *cloud computing* does not exist, a circumstance that has spawned a multitude different definitions, explanations and a blurred view of the term to say the least. The term cloud computing must first be clarified in order to assess the cloud computing provider's (provider) responsibility for complicity in regards to the cloud computing user's (user) copyright infringement.

The term cloud computing can be divided between the cloud, which is the hardware providing a service, and the service that is provided. By comparison and analysis of different definitions six recurring features emerges, these are the core features of cloud computing. Of particular importance are endless IT-resources, the user's lack of control over information uploaded into the service and access to the service via internet.

The concept of cloud computing is a result of further development of already known technologies, forged together to create a new technological entity. The nature of the provider's liability can therefore be sought by examining how the core features of cloud computing have been assessed by the judicial system in the past.

Legislation regarding internet provided services does not consider the provider liable for information uploaded by the users if the provider is to be considered an intermediary for the information passing through the service or if the provider is simply passively providing the service. The users lack of information control means increased control on the providers end. Such increase in control means the provider cannot be considered as passive nor an intermediary. The act of passively providing of service and therefore not be held responsible for information passing through the service can not be equated with providing a service based on the act of continuously and actively relocating such information uploaded into the service in order to expand the service's IT-resources.

A general understanding of the risk of infringement along with the fact that the provider without any assessment of the handled information over which the provider exerts control meets the required demands on gross carelessness. The provider's provision of the service is therefore to be regarded as aiding and abetting copyright infringement.

The provider is in any case to be considered as a so-called guarantor and as such liable if the provider omits to limit the service's possible aiding and abetting copyright infringement.

Sammanfattning

Någon enhetlig definition av begreppet molntjänst finns inte, vilket har lett till en mångfald av olika aktörers egna förklaringar och en minst sagt suddig begrepps bild. För att kunna bedöma molntjänstleverantörens straffrättsliga ansvar för molntjänstanvändarens upphovsrättsliga intrång måste därför först begreppet molntjänst tydliggöras.

Molntjänsten delas upp i moln, den hårdvara som tillhandahåller tjänsten, och tjänst, vad som tillhandahålls. Vid jämförelse och analys av olika definitioner framträder sex stycken återkommande egenskaper, molntjänstens kärnegenskaper. Av särskild betydelse är oändliga IT-resurser, molntjänstanvändarens brist på kontroll över information som laddas upp i tjänsten och tillgänglighet via internet.

Molntjänsten är ett resultat av en vidareutveckling av sedan tidigare känd teknik som sammanfogas till en ny teknisk entitet. Därför kan molntjänstleverantörens ansvar klargöras genom att undersöka hur de molntjänstens kärnegenskaper sedan tidigare behandlats och bedömts av rättsväsendet.

Lagstiftning som behandlar tjänster som tillhandahålls via internet har genomgående ett visst mått av straffrättslig ansvarsfrihet för tillhandahållaren av tjänsten vad avser information som användarna förser tjänsten med, användargenererat innehåll. Ansvarsfriheten tillkommer den tillhandahållare som passivt bedriver en tjänst och kan anses vara en mellanhand för informationstrafiken. Molntjänstanvändarens brist på kontroll över informationen betyder en ökad kontroll för molntjänstleverantören. En ökad kontroll som innebär att molntjänstleverantören inte kan betraktas som passiv eller som mellanhand. Att passivt tillhandahålla en tjänst och inte anses ansvarig för sådan information som återfinns i tjänsten kan inte jämföras med att tillhandahålla en tjänst som bygger på att informationen i tjänsten kontinuerligt och aktivt hanteras i syfte att utöka IT-resurserna i tjänsten.

En generell insikt om risken för intrång tillsammans med omständigheten att molntjänstleverantören utan någon bedömning av materialet utövar kontroll över det samma uppfyller det upphovsrättsliga intrångets subjektiva krav på grov oaktsamhet. Molntjänstleverantörens tillhandahållande av tjänsten är därmed att anse som medverkan till upphovsrättsligt intrång.

I vart fall i träder en molntjänstleverantör sådan garantställning som ålägger leverantören ett underlåtenhetsansvar som följer av garantläran.

Förord

“the lawyer leading a pig on a leash
stopping in for tea & eating the censor’s
donut by mistake/ he likes to lie about
his age & takes his paranoia seriously”

- *tarantula*, Bob Dylan

”As one judge said to another: ’Be just and if you can’t be just,
be arbitrary’.”

- *Naked Lunch*, William S. Burroughs

Förkortningar

BBS	Bulletin board system, <i>elektronisk anslagstavla</i>
BrB	Brottsbalk (1962:700)
Ds	Departementsserien
E-handel	Elektronisk handel
EDPS	Europeiska datatillsynsmannen
EESK	Euroepiska ekonomiska och sociala kommittén
EU	Europeiska Unionen
HD	Högsta domstolen
HovR.	Hovrätt
IaaS	Infrastructure as a service, <i>infrastruktur som tjänst</i>
IT	Informations- och kommunikationsteknik
JT	Juridisk tidskrift
LP	Long Play
NIST	National Institute of Standards and Technology
NJA	Nytt juridiskt arkiv. Arkiv 1. Rättsfall från Högsta Domstolen
NJA II	Nytt juridiskt arkiv, avdelning 2
MP3	MEPG-2 Audio Layer III, <i>digitalt musikformat</i>
PaaS	Platform as a service, <i>plattform som tjänst</i>
Prop.	Proposition
SaaS	Software as a service, <i>mjukvara som tjänst</i>
SOU	Statens offentliga utredningar
SvJT	Svensk juristtidning
TPB	The Pirate Bay
URL	Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk
VHS	Video Home System

1 Inledning

1.1 Ämnespresentation

”I enlighet med den digitala agendan för Europa har jag börjat arbeta med en strategi för datormoln som omfattar hela Europa, med ett tillvägagångssätt som sträcker sig utanför de politiska ramarna. EU ska inte bara försöka bli ”molnvänligt” utan även ”molnaktivt”.”¹

Denna målsättning uttalade Neelie Kores, vice ordförande för Europeiska kommissionen, vid det Ekonomiska världsförbundet den 27 januari 2011. Övergången till datormoln kan hävdas vara den mest innovativa tekniska utvecklingen på decennier.² En fundamental förändring av möjligheterna till, och distributionen av verktyg för databehandling och informationsbearbetning. Flexibla tillhandahållandemodeller av on-demand-snitt som endast fakturerar användaren för faktiskt förbrukning.³ Vid en sådan växling från traditionell informationsteknik till datormoln väcks en mängd frågor. Främst vad är ett datormoln men också rättsliga oklarheter som kan uppstå i en miljö där snabb teknisk utveckling inte åtföljs av motsvarande rättslig utveckling.

Termen ”moln” avseende dataförvaring kan ha myntats 2006 av Eric Schmidt, dåvarande VD på Google men beskrivningen har rötter i 60-talet och den molnsymbol som användes för att beskriva internet.⁴ Det har dock hävdats att begreppet ”moln” först fick allmänt genomslag när företaget Amazon 2006 lanserade sitt *Elastic Compute Cloud EC2*.⁵

Det engelska begreppet *cloud computing* kan översättas till svenska på en rad olika sätt, datormoln, molnbaserade datortjänster, molntjänster⁶ eller molnet⁷ är några exempel. För enkelhet och konsekvens skull kommer jag hädanefter att använda översättningen molntjänster.

Molntjänster erbjuder användaren hård- och mjukvara, så som informationslagring, processorkraft och datorprogram som tjänster via internet. Bearbetningen av data lyfts med molntjänstens hjälp bort från den

---

¹ Neelie Kores, vice ordförande för Europeiska kommissionen, vid det ekonomiska världsförbundet 27/1 2011. Via Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Datormoln (Cloud Computing) i Europa, EKSK C 24/40.

² Koba.

³ IDC, SMART 2001/0045 s. 9.

⁴ Koba.

⁵ ERCIM s. 9.

⁶ ”Cloud computing” översatt enligt Interactive terminology for Europé, IATE, <http://iate.europa.eu/iatediff/SearchByQuery.do>.

⁷ Magazin Direkt nr. 4 2009 s. 2.

fysiska plattform som tjänstemottagaren eller användaren arbetar med vid tillfället. Informationslagring, databehandling, datorprogram och andra processer sker via externa servrar istället för att utföras på den plattform som användaren "har framför sig". Användaren kan nyttja dessa externa servrar genom en internetuppkoppling. Åtkomsten till information, program och andra tjänster är därigenom inte beroende av eller bunden till någon enskild plattform utan kräver endast uppkoppling till det föreställda molnet via internet. Inte heller leverantörens tillhandahållande är geografiskt bunden, det vill säga den fysiska platsen där leverantören förvarar användarens information behöver inte vara statisk utan kan skifta och förändras utan att användaren märker någon skillnad i tillgänglighet.⁸ Åtkomsten till informationen sker, trots en förflyttning av användarens data, för användaren via samma kanaler som tidigare.

Lyssnar man på molntjänsternas förfäktare innebär systemet stora fördelar för användarna bland annat kostnadseffektivisering, smidighet och tillgänglighet.⁹ Det skapar en möjlighet att anpassa hård- och mjukvarans kapacitet eller förmåga utefter det aktuella behovet utan kostsamma investeringar, så länge det finns tillgång till internet. Det är en möjlighet för användaren att efter behov anpassa sin tillgång på digital infrastruktur. Användaren kan till exempel vid en tillfällig expansion av verksamheten köpa in behövlig kapacitet i form av tjänster istället för att utöka sina stadigvarande, fysiska datorinventarier. Vid en återgång av verksamheten kan användaren helt enkelt säga upp tjänsten och därmed inte ha överflödigt utnyttjad kapacitet i sin besittning. Molntjänster är därigenom digital infrastruktur förpackad i en on-demand-tjänst. Användaren kan vara säker på att inte förfoga över mer kapacitet än vad som faktiskt förbrukas.¹⁰

Risker som framhållits kring bruket av molntjänster har varit gällande exempelvis säkerhet kring personuppgifter, driftsäkerhet och brist på gemensamma internationella definitioner. Det senare är en omständighet som enkelt kan leda till svårigheter om en likriktad reglering över de geografiska gränserna ska komma till stånd.¹¹

Genom historien kan skönjas ett mönster i utvecklingen på det immaterialrättsliga området. Immaterialrätten springer alltid efter med den tekniska i hopp om att hinna ifatt. Begynnelsen av en viss teknik åtföljs alltid av rättsliga oklarheter och en bristfällig insikt i tekniken. Hastigheten på IT¹²-utvecklingen har de senaste åren varit väldigt hög och förhållandet mellan IT-utveckling och immaterialrätten nära på tumultartat.¹³ Exempelvis har den digitala teknikens möjligheter till i princip perfekt kopiering av digitala förlagor nära på eliminerat den kvalitetsmässiga diskrepans mellan

---

⁸ Kommerskollegium s. 2.

⁹ Aspinall.

¹⁰ Gruman, Knorr.

¹¹ EKSK, C24/40 punkt 5.1 f.

¹² Förkortningen IT används härifrån i texten och ska förstås i vidsträckt bemärkelse och omfatta både informations- och kommunikationsteknik.

¹³ Gutiérrez s. 589.

kopia och original som finns vid exempelvis kopiering från ett VHS-band till ett annat eller från LP-skiva till kassetband. Upphovsmannens ensamrätt till exemplarframställning är utsatt för ett mer omfattande hot när kopior inte längre innebär någon kvalitetsminskning och det finns en uppsjö av format att lagra och överföra upphovsrättsligt material på.¹⁴ När informationen inte är plattformsbunden och informationslagring blir centraliserad underlättas informationsspridningen.

Kanske har informationens digitala evolution gjort sig inkompatibel med upphovsrätten.¹⁵ Den digitala och den tekniska utvecklingen har förändrat det hot som upphovsrätten skulle begränsa. Upphovsrättsliga intrång har i och med uppkoppling till ett globalt nätverk, med en potentiell ”kundbas” i miljardklassen och en minimal kvalitetsförlust vid kopiering resulterat i en omfattande piratverksamhet kring skyddade verk. En piratverksamhet som i och med möjligheterna till massproduktion av kopior har utvecklats till en industri som kan underhållas eller skötas med relativt små medel och lite utrustning. Utrustningen som används för att framställa en privat kopia kan likväl användas för ”privat massproduktion”.¹⁶

Den utveckling som skett på IT-området har förändrat sättet på vilket dess aktörer måste förhålla sig till det juridiska ramverket. Områdets hastiga utveckling har också stundtals visat sig övermäktig lagstiftningens möjlighet till förnyelse och anpassning.¹⁷ I sådant rättsligt vakuum bildas sociala beteendemönster som kan vara svåra att bryta i det fall att kommande reglering avser att stävja beteendet.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka det straffrättsliga ansvarsförhållandet mellan leverantörer som tillhandahåller och användare som nyttjar molntjänster avseende de potentiella upphovsrättsliga intrång som sker via tjänsterna.

För att uppnå syftet måste två frågeställningar besvaras.

1. Vad är en molntjänsts kärnegenskaper?
2. Hur ska en molntjänstleverantörs straffrättsliga medverkansansvar bedömas vid ett upphovsrättsligt intrång utfört av en enskild användare via sådan tjänst tillhandahållen av molntjänstleverantören?

Redan vid en ytlig efterforskning av molntjänstbegreppets innebörd kan märkas att det finns många olika definitioner av begreppet molntjänst på IT-området. Aktörernas olika definitioner leder till att det inte finns någon klarhet i vad en molntjänst faktiskt är. Om ett försök till en samlad bild

---

¹⁴ Levin s. 138.

¹⁵ Andersson, Snickars s. 75 f.

¹⁶ Levin s. 198.

¹⁷ Magnusson Sjöberg m.fl. s. 17.

skulle framställas blir en sådan bild tvetydig, spretig och väldigt vidsträckt. Vad som ingår i en viss definition ingår inte i en annan och så vidare. En sådan miljö försvårar markant både marknadens utveckling och lagstiftning på området. Om olika aktörer agerar utifrån olika standarder i sin verksamhet kommer en marknad och reglering av den samma svårligen vara effektiv, varken för tillhandahållare eller användare.

Den digitala utvecklingen har grumlat gränsen mellan legalt och illegalt förfogande av information.¹⁸ I en miljö av oklar reglering kan rättsväsendets arbete att stävja upphovsrättsliga intrång få effekter även för den molntjänstanvändaren som agerar inom lagens gränser. Ett exempel på en sådan oavsiktlig verkan kunde ses den 20 januari 2012 då FBI¹⁹ stängde ner den Hong Kong-baserade webbsidan *megaupload.com*. Webbsidan erbjöd användarna möjligheten att lagra och överföra stora filer online. Tjänsten hävdades ha nyttjats inte enbart för legala ändamål utan att användarna också brukat tjänsten för illegala syften. Enligt åtalet²⁰ är männen bakom webbsidan bland annat misstänkta för att ha begått upphovsrättsliga intrång och medhjälp till det samma. Det direkta resultatet av nedstängningen var en nekad åtkomst för alla användarna oavsett om den enskildes aktivitet varit tillåten eller inte.²¹

I Sverige har The Pirate Bay-målet²² blivit symbolen för motsättningen mellan den nya teknikens möjliga nyttjande och lagstiftningens reglering. Fildelningstjänsten ansågs främja tjänsteanvändarnas upphovsrättsintrång. Domen är därför av betydelse för aktörer som erbjuder tjänster via internet som möjliggör tredje mans konsumtion av information förmedlad av tjänsten.²³

Molntjänster har blivit en del av många internetanvändares vardag. Mail, lagringsutrymme, mjukvara och distribution av information är några av de exempel på funktioner som erbjuds i form av molntjänster. Snabbare bredbandsuppkoppling, allt mer avancerad mjukvara och kraftfullare hårdvara har tillåtit allt mer avancerade IT-system göras tillgängliga via webben i en flexibel form som låter användaren bestämma omfattningen av tjänsten.²⁴

Kampen för att värna upphovsmannens ensamrätter från piratverksamhet har till viss del skiftat fokus från intrångsgöraren till verktygen för intrånget. Att komma åt och förhindra teknikerna bakom olovlig distribution eller tillhandahållande istället för att stärka skyddet för innehållet som sådant är en väntad utveckling när den faktiske intrångsgöraren blir alltmer anonym.²⁵ Genom att attackera den digitala infrastruktur som förser marknaden med

---

¹⁸ Cvetkovski s. 9.

¹⁹ The Federal Bureau of Investigation.

²⁰ United States of America v. Megaupload Ltd. m.fl.

²¹ Tsukayama.

²² Svea Hovrätt mål nr. B 4041-09.

²³ Asp, Rosén, SvJT 2011 s. 103.

²⁴ Gutiérrez s. 589.

²⁵ Gutiérrez s. 604.

illegalt material uppnås en större effekt när piraten inte längre är en person som säljer ett fåtal, mindre kvalitativa kopior till en begränsad krets utan istället har möjligheten att ta uttryck i industriliknande former. En möjlig massproduktion av illegala närmast perfekta exemplar till en obegränsad krets av konsumenter. Genom the Pirate Bay-målet fick svensk rätt ett prejudikat rörande hur det straffrättsliga medverkansbegreppet ska hanteras i en digital miljö och i den digitala miljön är molntjänster fortfarande ett relativt odefinierat begrepp. Hur dessa två begrepp svarar mot varandra behöver därför undersökas närmare.

1.3 Avgränsningar

Detta arbete kommer endast att behandla det straffrättsliga medverkansansvar för upphovsrättsintrång som kan träffa en tillhandahållare av molntjänst. De civilrättsliga hänseenden som är kopplade till ett sådant intrång kommer därför inte att beröras.

Arbetet kommer inte behandla frågor rörande jurisdiktion. I en miljö av globala nätverk där digital information flyttas fritt över de nationella gränserna kan jurisdiktionen ofta vara mycket invecklad med separat reglering. Jurisdiktionen är därför ofta omtvistad och får vanligtvis mycket uppmärksamhet av rätten i rättsfallsreferat vilket har skapat en väl utvecklad doktrin på området, och ett mindre behov av granskning och tydliggörande. I brist på utrymme och på grund av arbetets materiella inriktning kommer därför det processuella lämnas därhän.

Vidare kommer inte molntjänstanvändarens ansvar och begreppsfrågor knutna här till att beröras. Även om sådana frågor är intressanta och som medverkansobjekt har användaren en direkt koppling till frågeställningen, är frågor som berör användarens gärningar efter det att dennes intrång konstaterats inte av betydelse för tjänsteleverantörens medverkansansvar. Vad gäller detta ansvar för medverkan bedöms endast leverantörens agerande. Därför kommer utredningen utgå ifrån att ett intrång på en upphovsrättslig ensamrätt företagits och att så skett via molntjänstleverantören tjänst.

Avgränsningarna görs i förhoppningen om att ett fokuserat och välmarkerat undersökningsområde ska leda till ett tydligt resultat med hög relevans.

1.4 Metod och material

Då det inte finns någon officiell och enhetlig definition av molntjänster kommer olika begrepps bilder eftersökas för att försöka hitta fram till en rimlig innebörd av begreppet för denna framställning. Ofta är texter som författas av myndigheter av avancerad teknisk natur eftersom precision och

detaljredogörelse är nödvändigt för att på ett korrekt sätt hantera IT-området. Inte sällan kan texterna uppfattas invecklade och författade av sakkunniga, för sakkunniga. Detta motiverar en bred informationsinhämtning vad avser den tekniska beskrivningen av en molntjänst. För att förklara och beskriva de tekniska aspekterna av ämnet kommer informationsinhämtning ske från en bred bas för att förse läsaren med en så gedigen och lättförståelig förklaring som frågeställningen kräver och tillåter. Därför kommer juridiska, tekniska och journalistiska texter härstammande från både myndigheter, organisationer och enskilda individer läggas som grund för detta arbete. Det journalistiska material som kommer att användas är främst inhämtat från teknikjournalistikens område på grund av ämnets tekniska karaktär.

Den rättsliga bedömningen är avsedd att grunda sig på en korrekt bedömning av faktiska omständigheter. Detta kan visa sig svårare i digital miljö i jämfört med andra miljöer då bedömningen kan omfatta avancerade tekniska avvägningar. Om det finns bristande kunskaper i de tekniska förutsättningarna eller om de tekniska förutsättningarna svårigen kan fastställas säger det sig självt att den rättsliga prövningen inte sker utefter de faktiska omständigheterna. Om svårigheterna att bestämma de faktiska omständigheterna ökar, ökar också riskerna för felaktiga slutsatser.²⁶

För lagstiftaren kan därför mötet mellan juridik och IT innebära en utmaning. Detta gäller särskilt vid ansvarsfrågor eftersom många av IT-användandets karaktärsdrag inte alltid helt enkelt kan förenas med grundläggande rättsliga principer.²⁷ För den dömande makten finns risken att tekniska egenskaper felaktigt tillskrivs innebörder och att slutresultatet inte bli rättvisande.²⁸ Därför är det av avgörande betydelse att stor ansträngning görs för att utreda molntjänstbegreppet för att en korrekt juridisk bedömning ska kunna göras.

Även om molntjänsten som begrepp är en relativt ny företeelse är molntjänstens komponenter är inte så revolutionerande som den allmänna uppfattningen kan påskina. Till stor del bygger systemet på vidareutveckling av sedan tidigare känd teknik och därför finns anledning att anta att de karakteristiska dragen som utgör molntjänster sedan tidigare behandlats och bedömts av lagstiftaren och den dömande makten. Delar i tidigare teknikorienterad lagstiftning kring straffrättsligt ansvar på upphovsrättsområdet och tillhörande praxis kan därför bistå arbetet med antydningar om hur lagstiftaren resonerar. Vid nyttjandet av sådan närliggande lagstiftning blir också förarbeten intressanta. Genom att plocka russin ur kakan, det vill säga beakta de aspekter som berör detta arbetes frågeställning kan en slutsats nås. Molntjänsten är bestående av olika komponenter och tekniker som är kända sedan tidigare men sammanfogade till i en ny entitet. Alltså bör en molntjänstleverantörs medverkansansvar på samma sätt kunna utredas genom att sammanfoga tidigare kända rättsliga förutsättningar och resonemang.

---

²⁶ Westman, SvJT 2012 s. 800.

²⁷ Magnusson Sjöberg m.fl. s. 107.

²⁸ Westman, SvJT 2012 s. 800.

Genom att begrunda och analysera rättskällor som förarbeten, författning, praxis och doktrin avser jag utröna gällande rätt. Avstamp tas i lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk samt medverkansbegreppet i brottsbalken (1962:700), 23 kap 4 §.

Den svenska upphovsrätten är starkt präglad av åtaganden som följer av vårt EU-medlemskap. Förordningar och andra rättsakter från EU får direkt konsekvens för den lagtext som tolkas och tillämpas i de svenska domstolarna. Därför kommer även EU-rättsliga källor, likt direktiv, som behandlar ämnet beaktas längs arbetets gång. Ageranden och verksamheter som sker i en digital miljö på ett globalt nätverk förhåller sig dessutom okänslig inför nationers gränser och upphovsrättens geografiska bundenhet och internets och molntjänsternas gränslösa natur påkallar därför också ett vidgat perspektiv som sträcker sig utanför nationell rätt och svenskt territorium.

Den miljö framställningen befinner sig i är den digitala utvecklingens framkant. En omständighet som gör att det rättsliga området inte kan sägas ha någon enhetlig och hävdvunnen dogm. Någon omfattande och självklar doktrin finns alltså inte. Därför kommer företrädevis doktrin från senare år brukas då molntjänster som fenomen är nytt och fortfarande under utveckling. Grundläggande upphovsrättslig och straffrättslig doktrin kommer att användas för att beskriva de allmänna förutsättningarna på området. Avseende spetskompetens i ämnet kommer främst artiklar att nyttjas, då artiklar är mer aktuella. I de fall som artiklar från andra rättssystem än det svenska används, begagnas dessa artiklar för allmängiltiga och grundläggande juridiska frågor och resonemang, det vill säga inte artiklarnas praktiska slutsatser. Bristen på doktrinen enstämmighet gör det särskilt viktigt att förhålla sig kritiskt till materialet då väldigt få teorier kan slås fast med säkerhet.

1.5 Disposition

Framställningen inleds med ett kapitel med stark teknisk betoning. Kapitlet syftar till att förklara och beskriva ett urval av olika definitioner och begreppsbilderna som finns på molntjänstens område. Denna del bedöms vara en nödvändig del av uppsatsen för att läsaren på ett förtjänstfullt sätt ska kunna ta del av den fortsatta texten. Kapitlet avslutas med en slutsats och en redogörelse för vad detta arbete avser vara molntjänst med grund i de berörda definitionerna.

I påföljande kapitel inleds rättsutredning av gällande rätt för medverkansansvaret vad avser upphovsrättsligt intrång och tar sikte på att redogöra för de nödvändiga och för ämnet relevanta delar som utgör ett sådant ansvar. Därefter vidgas rättsutredningen till lagstiftning som kan tänkas ha betydelse för arbetes syfte och frågeställningar. I kapitel fyra redogörs för ansvarsfrihetsregler vad gäller tjänsteleverantörer enligt e-

handelslagen²⁹. Kapitel fem går vidare till infosoc-direktivet³⁰ och dess påverkan på svensk relevant lagstiftning som berör informationssamhällets tjänster. Det sjätte kapitlet behandlar BBS-lagen³¹ och hur ett uppsikts- och kontrollansvar på en tjänsteleverantör kan konstrueras och tillämpas.

Uppsatsen avslutas med en slutsats med en redogörelse för hur en av molntjänstleverantörens medverkansansvar för upphovsrättsligt intrång begånget av en användare av sådan tillhandahållen tjänst ska bedömas enligt svensk lag.

---

²⁹ Lag (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster.

³⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG.

³¹ Lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor.

2 Vad ser du i molnet?

2.1 Allmänt om begreppet molntjänst

Den grundläggande IT-infrastrukturen som ligger bakom molntjänsten kan beskrivas som ett system av tre lager. Det första, basala laget består av den fysiska databehandlingskapaciteten det vill säga hårdvaran av servrar, hårddiskar och datorer. Ovanpå de grundläggande, fysiska redskapen läggs ett abstraktionslager.³² I abstraktionslagret skapar en fysisk värddator en virtuell maskin eller ett virtuellt program som är så pass verklighetstrogen att simulationen kan samverka med andra program, andra enheter eller verka självständigt. När behovet av en viss virtuell skapelse försvinner kan den helt enkelt raderas från värddatorn vilket frigör värddatorn att konstruera en annan virtualisering med ett nytt syfte.³³ Molntjänstleverantören kan virtuellt dela upp, tilldela och omfördela sin stora lagrings- och bearbetningskapacitet för att konstruera *ad-hoc-system* av digital infrastruktur för att tillmötesgå molnanvändarens behov.³⁴ Det är i detta abstraktions- eller mjukvarulager som användarnas information kontinuerligt omorganiserar för att maximal effekt ska erhållas ur de fysiska resurserna. Avslutningsvis läggs ett lager av diverse digitala tjänster som bygger på och verkar i de föregående tekniklagren. Här återfinns de användargränssnitt som molntjänstleverantörerna erbjuder.³⁵ ³⁶

Det finns en vidsträckt divergens avseende innebörden av begreppet molntjänst.³⁷ Avsaknaden av en allmängiltig begreppsbenämning pekas ut som ett av de främsta problemen med molntjänster eftersom den leder till osäkerhet hos aktörer gällande möjligheter till interoperabilitet mellan olika format. Bristande interoperabilitet hämmar mobiliteten av data och begränsar därigenom konkurrensförutsättningarna på marknaden.³⁸ Entydiga standarder är vägen till dels en rättvis marknad för både användare och leverantörer, dels det viktiga förtroende från användarna om molntjänsternas kapacitet att säkert hantera och bevara information.³⁹

---

³² US NIST Special Publication 500-292 s. 13.

³³ Naone.

³⁴ Vaquero m.fl. s. 51.

³⁵ US NIST Special Publication 500-292 s. 13.

³⁶ För en mer ingående beskrivning av molntjänstens bakomliggande struktur se US NIST Special Publication 800-145.

³⁷ Näringsdepartementet 2001/34/ITP s. 42 och Jeffery, Neidecker s. 9.

³⁸ Communication from the Commission COM (2012) 529 s. 5-6.

³⁹ US NIST Special Publication 500-292 s. 2.

2.2 Semantisk innebörd

En rent semantisk redogörelse av begreppet molntjänst kan erhållas från Datatermgruppen. Gruppen består av medlemmar från bland annat dagspressen, högskolor, företag inom IT-branschen och Sveriges officiella organ för språkvård, Språkrådet. Datatermgruppen ska verka för en begränsning av terminologisk förvirring i ett språk som på grund av IT-branschens natur har både teknisk och internationell prägel samt är under ständig utveckling i hög hastighet. I detta uppdrag ges rekommendationer för hur aktuella datatermer bör hanteras på svenska i en *datatermlista*.⁴⁰ I datatermlistan har begreppet *molnbaserade datortjänster* beskrivits som en gren inom IT i vilken funktioner flyttas utanför ett internt datornät till molnet. Det rör sig om funktioner som lagring, processkraft och program som molntjänstanvändaren köper in efter behov från externa servrar som kontrolleras av molnleverantören.⁴¹

Vad gäller den tekniska definitionen har variationer av den teknik som molntjänster bygger på lett till en otydlighet. Teknikerna som utgör molntjänstens komponenter är nämligen inte nya, även om resultatet av dem är det. Nyhetens behag bidrar till att ytterligare grumla betydelsen genom att alltför mycket läggs in i ett enda generellt begrepp.⁴² Molntjänstbegreppet expanderar kontinuerligt i brist på en tydlig begrepps innebörd då aktörer benämner allt fler funktioner, tjänster och system som just ”molntjänst”. Utan en tydlig gränsdragning kan inte ”oäkta” tjänster uteslutas ur begreppet.

2.3 Begrepps bild i Svergie

För svensk del är målsättningen för regeringens IT-politik är att ”*Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter*”.⁴³ För att statens resurser inom IT ska utnyttjas så effektivt som möjligt har en samlad strategi, ”*It i människans tjänst - en digital agenda för Sverige*”, tagits fram för att samordna insatser rörande bland annat infrastruktur, säkerhet och tillgänglighet på IT-området.⁴⁴ För att råda bot på bristen av allmängiltiga IT-standarder på molntjänsternas område föreslår strategin ett användande av näringslivets begreppsöverenskommelser också i lagstiftning.⁴⁵ Strategin lämnar en djuplodande definition av molntjänstbegreppet därhän och det görs endast en minst sagt summarisk beskrivning

---

⁴⁰ <http://www.sprakradet.se/datatermer>.

⁴¹ Artikel 234 i ordlistan: Molnbaserade datortjänster, http://www.datatermgruppen.se/index.php?option=com_content&view=article&id=89&Itemid=91&obj=a234&uttr=moln.

⁴² Vaquero m.fl. s. 50.

⁴³ <http://www.regeringen.se/sb/d/2373>.

⁴⁴ <http://www.regeringen.se/sb/d/14375>.

⁴⁵ Näringsdepartementet 2001/34/ITP s. 42.

med hänvisning till den oberoende organisationen IASA⁴⁶ Sveriges IT Arkitekters (IASA) definition av molntjänster.⁴⁷

IASA:s definition av molntjänsten är framtagen av IASA:s övergripande internationella organisation och publicerades 2009. Definitionen delar upp molntjänster i *Software as a Service* och *Utility Computing*. Den förra avser de applikationer som levereras i form av tjänster över internet och den senare är utnyttjandet av hård- och systemmjukvaran som tillhandahåller molntjänsterna, den underliggande infrastrukturen eller *molnet* som organisationen benämner det. Denna infrastruktur kan vara antingen publik eller privat. Tjänsterna karakteriseras av den upplevt oändliga resurstillgången och att betalning sker per resursförbrukning, likt en bruksvara som tillexempelvis el eller vatten.⁴⁸

2.4 Begreppsbild NIST

Molntjänstens gäckande natur till trots har vissa definitioner vunnit mer mark än andra, en av de oftast återkommande är utformad av amerikanska handelsdepartementets National Institute of Standards and Technology⁴⁹ (NIST).⁵⁰ NIST avser att dess definition ska verka som en utgångspunkt för diskussioner om och jämförelser av molntjänster.⁵¹ Definitionen är:

Cloud computing is a model for enabling ubiquitous, convenient, on-demand network access to a shared pool of configurable computing resources (e.g., networks, servers, storage, applications, and services) that can be rapidly provisioned and released with minimal management effort or service provider interaction.^{52 53}

Definitionen bygger på fastställandet av fem basegenskaper, tre servicemodeller och fyra distributionsmodeller.

---

⁴⁶ IASA är en internationell, oberoende organisation för IT-arkitekter och IT-arkitektur som bedriver verksamhet kring certifiering, kompetens, nätverk m.m. för att stödja och definiera yrket IT arkitekt.

⁴⁷ Näringsdepartementet 2001/34/ITP s. 28.

⁴⁸ <http://www.iasa.se/?p=267>.

⁴⁹ NIST är en icke lagstiftande federal myndighet inom det amerikanska handelsdepartementet.

⁵⁰ Communication from the Commission COM (2012) 529 s. 3 fotnot 5.

⁵¹ US NIST Special Publication 800-145 s. 1.

⁵² US NIST Special Publication 800-145 s. 2.

⁵³ Molntjänster är en modell för att möjliggöra tillgången till ett allestädes närvarande, behändigt/bekvämt, on-demand-nätverk av samlade, gemensamma, konfigurerbara datorresurser (till exempel nätverk, servrar, lagring, program och tjänster) som snabbt kan avsättas och nyttjas efter en mindre insats från användaren eller interaktion med tjänsteleverantören. *Författarens översättning.*

De fem baseegenskaperna avser att tjänsteanvändaren själv ska kunna bestämma över och reglera omfattningen av den aktuella tjänsten, utan att mänsklig samverkan med leverantören krävs. Molntjänstanvändaren får tillgång till tjänsterna via ett nätverk som stödjer och nyttjas av diverse och olika sorters tjocka och tunna klientplattformar⁵⁴. Trots möjligheten att självmant reglera tjänstens omfattning har molntjänstanvändaren inte någon övergripande kunskap eller påverkan rörande den precisa placeringen av sin information eller varifrån de använda tjänsterna härstammar. Molnanvändaren har kanske endast en ungefärlig uppfattning om de använda tjänsternas och sin informations geografiska placering, exempelvis bara i vilket land eller datacenter som lagring, databehandling eller bandbredd finns och sker i. Tjänsteleverantörens fysiska och virtuella databehandlingsresurser slås samman och används som en enda stor datormaskin för att tillgodose de många kundernas olika och skiftade behov. Utefter det användarbehov som finns allokeras sedan leverantörens resurser på, för tillfället, det mest effektiva sätt. Bara för att vid ett senare skede omplaceras när behovet förändrats. Detta skapar en känsla av geografisk obundenhet som betyder att tjänsternas kapacitet och förmågor är elastiska i sin uppbyggnad för att snabbt kunna möta ökande eller minskade krav. Detta kan få konsumenten att uppleva tjänsten som obegränsad och ständigt anpassningsbar. Molntjänstens resurser optimeras och avpassas till tjänsteanvändarens förbrukning. Betalning erläggs endast för resurser som konsumerats av molnanvändaren, ett resursanvändande som kan övervakas, kontrolleras och rapporteras av både aktuell tjänsteleverantör och tjänsteanvändare.⁵⁵

Tjänster som besitter dessa karaktärsdrag delas sedan in i tre grupper beroende på graden av användarens kontroll eller självbestämmande över tjänsten som kunden har. Vad som skiljer de tre grupperna åt är olika nivåer av kundens möjlighet till att påverka tjänstens struktur eller mer precist leverantörens åtaganden vad gäller att underhålla, kontrollera och sköta molntjänsten. De tre grupperna är *Software as a Service (SaaS)*, *Platform as a Service (PaaS)* och *Infrastructure as a Service (IaaS)* där *SaaS* innebär minst användarkontroll.

Med *SaaS* tillhandahålls programvara via molnleverantörens IT-infrastruktur vilket flyttar hela databehandlingen från molntjänstanvändarens lokala plattform till molntjänsten. *PaaS* innebär en plattform via IT-infrastrukturen vilket gör det möjligt för användaren att själv förse tjänsten med den mjukvara som användaren behöver. Användarens individuella anpassning av plattformen sker dock fortfarande på tillvägagångsätt som leverantören tillhandahåller eftersom leverantören av *PaaS*-tjänster underhåller den infrastruktur som plattformen verkar på.

---

⁵⁴ Enligt Svenska datatermgruppen:

Tjock klient – klientprogram eller klientdator där huvuddelen av databehandlingen sker lokalt medan serverdatorn endast använder viss datalagring.

Tunn klient - klientprogram eller klientdator som överlåter det mesta av bearbetning och funktionalitet till serverdatorn.

⁵⁵ US NIST Special Publication 800-145s. 2.

Användaren nyttjar alltså leverantörens språk, verktyg och databaser i sin anpassning eller individualisering av tjänsten. Genom *IaaS* förses molntjänstanvändare med endast de mest basala grunderna för IT-verksamhet. Molnleverantören kontrollerar fortfarande de underliggande strukturerna men molntjänstanvändaren kan efter egen vilja installera operativsystem och datorprogram, driftsätta och bestämma över funktioner som lagring av information, databehandling och liknande grundläggande datorfunktioner.⁵⁶

För att falla under NIST:s definition av molntjänst krävs också att leverantören tillhandahåller tjänsten genom en av fyra modeller:

- a) privat moln, en infrastruktur som är avsett för slutet nyttjande inom en enda organisation eller sammanslutning med multipla användare,
- b) gemensamt moln, som är en sluten infrastruktur avsett för en bestämd grupp som inte behöver vara statisk i sina beståndsdelar,
- c) allmänt moln, öppet för användning av en odefinierad massa,
- d) hybrid moln, en obestämd förening av ovanstående i en övergripande struktur men där varje komponent fortfarande är en distinkt enhet som underlättar till exempel informationsöverföring mellan de olika komponenterna.⁵⁷

2.5 Begreppsbild i EU

2.5.1 EU-kommissionen

I september 2012 redogjorde EU-kommissionen i en kommunikation till Europeiska parlamentet för de viktigaste och mest akuta insatserna för molntjänsternas integration i den europeiska ekonomin, för att släppa lös molntjänsternas potential.⁵⁸ Molntjänsternas anpassningsbara, formlösa natur gör en definition svårfångad varför kommissionen istället för en definition formulerade åtta stycken särdrag hos molntjänster.

Molnkonstruktionen består av olika lager, hårdvara, plattform⁵⁹ och applikationsmjukvara⁶⁰ där den grundläggande hårdvaran ägs av en extern hårdvaruägare som i syftet att uppnå optimalt nyttjade av sådan hårdvara är den aktör som kontrollerar hur och var informationen som molntjänstanvändaren allokeras på hårdvaran. Extern hårdvara lagrar, behandlar och tillgängliggör information som molntjänstanvändaren nyttjar. Placeringen av information är inte statisk, det vill säga information förflyttas ofta mellan olika positioner på tillhandahållarens hårdvara för att hårdvaran ska brukas så effektivt som möjligt. Molntjänstanvändaren har inte någon

---

⁵⁶ US NIST Special Publication 800-145 s. 2 f.

⁵⁷ US NIST Special Publication 800-145 s. 3.

⁵⁸ Communication from the Commission COM (2012) 529 s. 2.

⁵⁹ Författarens översättning av engelska *middle ware*

⁶⁰ Communication from the Commission COM (2012) 529 s. 3 f.

påverkan på dessa processer och är nödvändigtvis inte medveten om vilken hårdvara som tjänar vilken användare. Molntjänstanvändaren har tillgång till sitt innehåll oberoende av plats eller tidpunkt och betalar endast för förbrukad kapacitet som faktiskt förbrukats, vilket resulterar i en kostandseffektivisering. Eventuella behovsförändringar hos användarna möts genom en möjlighet att anpassa molntjänsten.

Användandet av datorresurser som levereras i form av en tjänst över ett nätverk, vanligtvis internet. Det rör sig om en teknisk infrastruktur där användaren har tillgång till data som är belägen utanför den egna plattformen. Molntjänster frigör molnanvändarens nyttjande av IT från eventuella begränsningar genom att tillhandahålla ögonblicklig leverans vid ökat IT-behov.⁶¹

2.5.2 Europeiska datatillsynsmannen

NIST:s definition används av Europeiska datatillsynsmannen⁶², EDPS, i myndighetens åsikt avseende Kommissionens kommunikation ”*Unleash the potential of cloud computing in Europe*”.⁶³ I övrigt beskrivs molntjänster på EDPS:s hemsida som ett sätt att tillhandahålla IT-tjänster, så som datalagringsutrymme men också programvara eller kompletta applikationer via internet. Tillgången till dessa tjänster är inte beroende av och inte heller bunden till en teknisk enhet utan är tillgänglig överallt där det finns internetuppkoppling.⁶⁴

2.5.3 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

Ett rådgivande organ inom EU, EESK⁶⁵ definierar molntjänster utefter fem kriterier.

Molntjänstleverantören förser molntjänstanvändaren med IT-kapacitet som i realtid kan anpassas efter användarens behov. Detta är möjligt genom att molntjänstleverantören dynamiskt och självständigt allokerar användarnas samlade information för att optimera de samlade IT-resurserna och fördela och anpassa dessa efter molntjänstanvändarens behov. Belastningstoppar hos molntjänstanvändaren kan därmed täckas utan att det krävs

---

⁶¹ IDC, SMART 2001/0045 s. 11.

⁶² European Data Protection Supervisor, en oberoende datatillsynsman som ska se till att alla EU:s institutioner och organ respekterar den enskildes rätt till privatliv vid behandling av personuppgifter.

⁶³ EDPS s. 4.

⁶⁴ <https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/site/mySite/QA10>.

⁶⁵ Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, ett rådgivande EU-organ som framställer yttranden om EU-lagstiftning på eget och de större EU-institutionernas initiativ. Består av ett brett spektrum av intressegrupper och fungerar som en förbindelselänk mellan EU-institutionerna och det organiserade civila samhället.

investeringar från den samme i IT-resurser som underanvänds mellan två belastningstoppar. IT-resurserna ska vara osynliga för användaren i det avseendet att dematerialiseringen, lokaliseringen, konfigurationen och underhållet av tjänsten kontrolleras av molntjänstleverantören. Via sin tekniska utrustning med internetuppkoppling får molntjänstanvändaren tillgång till sitt material och sina applikationer, oberoende av sin geografiska position. Molnanvändaren betalar endast för sin förbrukning, den faktiska användningen av IT-resurser, det vill säga med utgångspunkt i hur behoven hos molnanvändarens IT-kapacitet förändras.⁶⁶

2.6 Begreppsbild doktrin och press

Den spridda och spretiga officiella begreppsapparaten leder bland annat till att doktrin utarbetar sina egna definitioner. Definitioner som kan vara mindre omfattande och för lekmannen mer lättillgängliga. Nedan följer en sammanställning av definitioner hämtade från juridiska och journalistiska texter.

Molntjänsten används för att lagra, överföra, bearbeta och dela innehåll och information. Tjänsterna tillåter molnanvändaren att bruka och köra applikationer, program och informationsöverföringar via avlägset belägna, kraftfulla servrar som ofta kontrolleras av en tredje part och som kan nå genom olika nätverk. De digitala arbetsprocesserna fördelas på fler än en fysisk dator.⁶⁷ Molntjänster är den generella term för allt som omfattar tillhandahållande, underhåll, skötsel och lagring av tjänster, applikationer och tillhörande information som sker via nätet.⁶⁸ Grunden är alltså att via internet förse molnanvändaren med olika tjänster som utför uppgifter som annars skulle behöva utföras av användarens egna fysiska enhet.⁶⁹ Molnanvändaren får tillgång till den arbetskraft som finns i serverna vilket ställer lägre tekniska krav på användarens egen plattform och ger intrycket av att den är mer kraftfull än vad som faktiskt är fallet.⁷⁰ Informationen som behandlas är inte heller bunden till en särskild enhet eller klient.⁷¹

Beroende på molnanvändarens behov förbehålls en viss kapacitet på en server och det är denna nivå som kan ersätta molnanvändarens egna fysiska IT-infrastruktur, det vill säga *IaaS*.⁷² Vidare kan användaren förse med en mjukvaruplattform, alltså *PaaS*.⁷³ Plattformen simuleras genom virtualisering varpå molnanvändaren kan köra egna program och applikationer på den frammanade plattformen. Det sista steget, eller det steg som innebär det största åtagandet för molntjänstleverantören, är att

---

⁶⁶ EKSK C24/40 avsnitt 3.2.

⁶⁷ Melzer s. 404.

⁶⁸ Bitton.

⁶⁹ Koba.

⁷⁰ Melzer s. 407.

⁷¹ Melzer s. 409.

⁷² Naone.

⁷³ Vaquero m.fl. s. 51.

molnanvändaren även använder de program som molntjänstleverantören erbjuder, med andra ord *SaaS*.⁷⁴ *SaaS* fungerar som ett alternativ till att användaren endast arbetar eller bearbetar data på den egna fysiska enheten.⁷⁵ Molnleverantören tillhandahåller då både hård- och mjukvaran och molnanvändaren får tillgång till både applikation och sin information genom leverantörens tjänst via ett internetbaserat gränssnitt.⁷⁶ Tjänsteanvändarens egna fysiska enhet blir bara ett skal, en portal till molntjänsten eller en klient som bara redovisar information från någon annanstans. En nutida version av stordatordriften från 50- och 60-talet.⁷⁷ Molntjänstanvändarens egna fysiska plattform blir endast en väg till den hårdvara där databearbetningen faktiskt sker, en återgivare och inte en behandlare.⁷⁸ *SaaS* är en logisk utveckling för vår tid när molnanvändarens enheter eller plattformar blir mindre och mindre, men uppgifterna enheterna utför allt mer avancerade.⁷⁹ Användaren betalar endast för sin förbrukning, i en obegränsad och momentärt anpassningsbar infrastruktur som tillhandahålls av en tredje part.⁸⁰

En tekniktidskrift sammanställde 21 experters⁸¹ individuella definitioner, det vill säga varken officiella eller nödvändigtvis opartiska definitioner. Det var personer med kompetenser från olika områden av IT-branschen. På det underlaget formulerade tidskriften en definition:

”Clouds are a large pool of easily usable and accessible virtualized resources (such as hardware, deployment platforms and/or services). These resources can be dynamically reconfigured to adjust to a variable load (scale), allowing also for optimum resource utilization. This pool of resources is typically exploited by a pay-per-use model in which guarantees are offered by the Infrastructure Provider by means of customized SLAs⁸²”⁸³ ⁸⁴.

Det har hävdats att en definition som sträcker sig förbi att beskriva begreppet som ”en tjänst” är onödig. Att ”molntjänst” är ett fixord utan

---

⁷⁴ Naone.

⁷⁵ Vaquero m.fl. s. 51.

⁷⁶ Vaquero m.fl. s. 50, Bitton.

⁷⁷ magasin Direkt nr. 4 2009 s. 2.

⁷⁸ Melzer s. 407.

⁷⁹ Bitton.

⁸⁰ Vaquero m.fl. s. 50 och Geelan.

⁸¹ Tidskriftens benämning.

⁸² Service level agreement, den del i ett tjänstekontrakt vari servicenivån är reglerad.

⁸³ Vaquero s. 51.

⁸⁴ Moln är en tillgång till en stor gemensam mängd av lätthanterliga och åtkomliga virtuella resurser (så som hårdvara, distributionsplattformar och/eller tjänster). Resurser på omfattande sätt kan konfigureras om för att möta en varierad belastning, i syfte att optimera resursförbrukningen. Debitering sker normalt endast för faktiskt konsumerad tillgång, en faktisk konsumtion som registreras av den som tillhandahåller infrastrukturen till en nivå som överensstämmer med aktuellt SLA. *Författarens översättning.*

någon egen egentlig innebörd, en beskrivning av en rad olika karaktärsdrag på en ny generation digital outsourcing. En outsourcing precis som vilken annan innebär tillhandahållande av en tjänst. Att ordet ”moln” i molntjänst är av sekundär betydelse då oavsett vilken egenskap och teknisk distributionskanal som leverantören väljer för sin verksamhet syftar tjänsten till att lösa samma problem, anpassningsbar tillgång av IT-resurser.⁸⁵ Vilket är något som molnanvändarna inte kan skapa själva på ett optimerat, kostnadseffektivt sätt. Om en sådan definition skulle accepteras som norm, en definition bortkopplad från den tekniska sidan, förloras aspekter som avgörande för bestämmandet av molntjänster och preciseringen av flexibiliteten, virtualiseringen, frammanandet och databehandlingskraft.⁸⁶

Förhållandet mellan molntjänstleverantören och molntjänstanvändaren är symbiotiskt eller i alla fall dynamiskt. Beroende på i vilken servicekategori tjänsten befinner sig påverkas dels vad de båda aktörerna kan kontrollera vad gäller databehandlingskapacitet, dels vad som kan påverkas i själva molnsystemet.⁸⁷

Den höga hastighet som idag erbjuds i uppkopplingen till internet har försett datoranvändaren med möjligheten att välja om denne vill bruka en viss tjänst på den egna plattformen eller via en molntjänst. Leverantörens skiftande arbetsinsats differentierar också dennes kontroll över hur tjänsten som tillhandahålls används. Då *SaaS*-aktören har en begränsad administrativ kontroll över den aktuella tjänsten och förväntar sig minimal egen arbetsinsats men hög servicenivå, ligger ansvaret för underhåll, uppsikt, kontroll av applikationen och infrastrukturen hos leverantören.⁸⁸

2.7 Begrepps bild i detta arbete

Nyckeln till att definiera begreppet molntjänst ligger i de två orden som utgör begreppet, *moln* och *tjänst*. För att på ett effektivt sätt kunna bestämma begreppets innebörd krävs en uppdelning mellan de två orden och konnotationerna som följer med dem. Alla de ovanstående definitionerna har någon form av uppdelning av molntjänstleverantörens övergripande verksamhet, att förse molntjänstanvändaren med molntjänsten. En åtskillnad måste göras mellan vad som tillhandahålls, tjänsten, och hur det tillhandahålls, molnet, det vill säga den hårdvara som skapar förnimmelsen av molnet. I den svenska begrepps bilden sker gränsdragningen just där, mellan själva tjänsten och hårdvaran. De två olika delarna av molntjänsten behöver inte nödvändigtvis tillhandahållas av en och samma aktör. IT-strukturen som möjliggör molntjänsten innebär att en molntjänstleverantör till en *enskild slutanvändare* i sin tur även kan vara en molntjänstanvändare av en tjänst högre upp i strukturen, exempelvis kan en molntjänstleverantör

---

⁸⁵ Geelan.

⁸⁶ Vaquero s. 51.

⁸⁷ US NIST Special Publication 500-292 s. 9.

⁸⁸ US NIST Special Publication 500-292 s. 7.

av en mailtjänst i sin tur hyra lagringsutrymme på en virtuell hårdvara som tillhandahålls av annan molntjänstleverantör. Den virtuella hårdvaran kan i sin tur ha frammanats på ytterligare en annan aktörs fysiska hårdvara.

Molntjänstleverantörskedjan har en tendens att bli invecklad och överlappande när en leverantör också kan vara användare, när en molntjänst kan användas för att konstruera och tillhandahålla en annan molntjänst. Att tänka i strikta hårdvara/tjänst-termer gör uppdelningen av en molntjänstleverantörs verksamhet enklare i jämförelse med att låta en uppdelning ske utifrån vilka IT-strukturella lager molntjänstleverantörerna rör sig på. Skiljelinjen mellan *moln* och *tjänst* bör därför gå vid molntjänstleverantörs verksamhet istället för verksamhetens arena.

När det kommer till bestämmandet av själva tjänsten återkommer vissa egenskaper i flera av de ovanstående definitionerna, egenskaperna får därför anses vara *molntjänstens kärnegenskaper*. Kärnegenskaperna består i oändliga IT-resurser, tillhandahållande av en extern part, molntjänstanvändarens brist på kontroll, tillgänglighet via internet, geografisk obundenhet och användaren debiteras per förbrukad resursenhet.

Med hjälp av de fysiska IT-resursernas virtuellt framställda IT-resurser skapas känslan av oändlig tillgång till databehandling så som lagring och processorkraft. Exporten av databehandling från molntjänstanvändarens egna fysiska hårdvara som har fastlagda, fysiska begränsningar till molntjänstens till synes obegränsade kapacitet förstärker denna känsla av oändlighet. Molntjänstens elasticitet eller anpassningsbara omfattning möjliggör en konstant behovsanpassad tillgång för molntjänstanvändaren. Några av de ovanstående definitionerna har tagit upp molntjänstanvändarens möjlighet att självständigt och utan molntjänstleverantörens inblandning kunna anpassa tjänsten utefter behov som krav för att tjänsten ska kategoriseras som molntjänst. Vid det fall där en tjänst som besitter de övriga kärnegenskaperna måste ett sådant krav anses som alltför snäv avskärmning som dessutom kräver en diskussion om vad som är att anses som självständigt, till exempel i förhållande till molntjänstens troliga vilja till och agerande för ökad resursförbrukning bland befintliga användare. Uppfattningen om obegränsade IT-resurserna som kärnegenskap har därför i denna framställning en fördel av att som begrepp vara vidsträckt för att vid eventuell tveksamhet rörande tjänstens natur hellre omfatta tjänsten än utesluta den.

Att tjänsten tillhandahålls av en extern aktör är en förutsättning för att ett tjänsteförhållande ska uppstå. På olika sätt berör definitionerna ovan detta men alla är överens om att det krävs två separata entiteter. Alla definitioner här ovan slår fast att en molntjänst innebär ett affärsmässigt förhållande mellan användaren av en extern IT-resurs och ägaren av den resursen. I samtliga fall beskrivs ägaren som en extern aktör från användaren, det vill säga dessa kan inte vara samma person.

För att kärnegenskapen rörande oändliga resurser rent tekniskt ska kunna uppfyllas krävs att molntjänstleverantören optimerar IT-resursernas kapacitet genom att, för ögonblicket, på bästa sätt omstrukturera molntjänstanvändarnas samlade information som finns i tjänsten. Något som leder till molntjänstanvändarens brist på kontroll över sådan information som användaren tillför. Om viss information placeras på en av användarens utsedd plats i användarens egna fysiska dator stannar informationen där tills dess att användaren bestämmer sig för att ändra placering. Så är inte fallet med molntjänster. I jakten på optimerad informationshantering av en molntjänstleverantörs samtliga användare är en viss informations placering i den virtuella IT-strukturen inte nödvändigtvis statisk eller konstant. En omplacering som inte uppfattas av slutanvändarens eftersom ingen förändring sker i det användargränssnitt eller den metod som används för att få access till sin information. Användarens väg till informationen är den samma trots att informationen hämtas från en ny position. Därför måste även en uppdelning göras mellan de som har tillgång till informationen och de som har kontroll över informationen. En molntjänstanvändare som exempelvis använder tjänsten för att lagra information har tillgång till informationen och kontroll över innehållet i informationen men inte någon kontroll över informationens placering i tjänsten. Molntjänstanvändaren har vad som kan kallas för *in put-kontroll* men inte *out put-kontroll* vilket innebär att användaren kan bestämma insättningen av information, vad avser vilken information som ska placeras i vilken tjänst men har inte någon kontroll över var information sedan placeras och hämtas ifrån vid användarens nyttjande av informationen. Informationens placering bestäms istället av den aktuella molntjänstleverantören. Som nämnts tidigare kan även denna kontroll skifta mellan olika molntjänstleverantörer beroende på den aktuella molntjänstleverantörens IT-struktur, det vill säga beroende på om den aktuella molntjänstleverantören i sin tur är molntjänstanvändare eller inte.

Den enskilde slutanvändarens tillgång till sin information, som finns i en molntjänst, är alltså konstant men kontrollen över den varierar beroende på vilken sorts molntjänst som avses. Förhållandet rörande arbetsinsats och kontroll som NIST:s omnämner i sin referensarkitektur bör också kunna utsträckas till den enskilde slutanvändaren. Ju högre servicenivå en slutanvändare förväntar sig, desto mindre kontroll har användaren över informationens placering. Kontrollen över informationerna kan vara uppdelad på olika aktörer vid olika tidpunkter. Därför måste även de rena tjänsterna kategoriseras, vilket sker i samtliga ovanstående definitioner. NIST:s treenighet, *IaaS*, *PaaS* och *SaaS*, är mest heltäckande och bör därför användas i bedömningen av förhållandet mellan en molntjänstleverantör och en enskild slutanvändare när det kommer till *in/out put-kontroll* av information.

Preciseringen av hur en tjänst ska tillhandahållas för att anses vara en molntjänst sträcker sig olika långt i de ovanstående definitionerna. NIST:s fyra olika distributionsmodeller kan i sin mångfald verka mer precis men innehåller också svårare och mer otydliga gränser mellan de olika

kategorierna, då ter sig den svenska, mer grovhuggna uppdelningen mellan publikt och privat nätverk mer lätthanterlig. Övriga definitioner stannar redan vid olika formuleringar om att ett tillhandahållande som sker via internet är tillräckligt. Kravet på internetuppkoppling ligger också i grunden för de två nämnda mer preciserade och långtgående förklaringarna. Därför och för att inte begränsa allmängiltigheten av detta arbete genom att välja en mer snäv definition av distributionsmodell kommer endast en kategori av tillhandahållande att användas, tillgänglighet via internet. En sådan bredare distributionsmodellbestämning för också med sig en annan kärnegenskap, geografisk obundenhet. Begreppet geografisk obundenhet får däremot tolkas snävt eller i alla fall i ljuset av den tidigare kärnegenskapen, tillgänglighet via internet. Fullständig obundenhet är det alltså inte frågan om, men kärnegenskapen kopplas till att molntjänsten och den information som molntjänstanvändaren placerar i tjänsten inte är bunden till en specifik plats eller teknisk enhet.

Den sista kärnegenskapen som kan utläsas berör betalningsmetoden för molntjänsten. På denna punkt har alla de ovanstående definitionerna samma tanke, debitering per förbrukad resursenhet. En sådan betalningsmodell är nödvändig med tanke på molntjänstens anpassningsbarhet till användarens skiftande behov, men förser också molntjänsten med en kostnadseffektivisering hos användaren. Tjänsten är tillgänglig i sådan omfattning som användaren begär och då bör betalning erläggas i relation till den tillgång till tjänsten som användaren erhållit. Molntjänstanvändaren kan på så vis utan att göra kostsamma investeringar i fysiska IT-resurser enkelt utöka sin databehandlingskapacitet.

2.8 Sammanfattning

I detta kapitel har en definition av begreppet molntjänst för denna framställning vaskats fram ur ett antal sedan tidigare kända och officiella definitioner, av vilka det finns många. Frånvaron av en enhetlig begreppsbild är ett av de grundläggande problemen vad gäller lagstiftning rörande en internationell och ständigt expanderande företeelse. Detta arbetes definition har formats genom efterforskning av befintliga definitioner i jakt på molntjänstens minsta gemensamma nämnare, i denna framställning kallat molntjänstens kärnegenskaper.

Molntjänstens kärnegenskaper består i oändliga IT-resurser, tillhandahållande av en extern part, molntjänstanvändarens brist på kontroll, tillgänglighet via internet, geografisk obundenhet och att användaren debiteras per förbrukad resursenhet. Bland dessa står den första, oändliga IT-resurser, i särställning. För att uppnå denna egenskap krävs att den enskilde molntjänstanvändaren avstår viss kontroll över sin data och låter tillhandahållaren av molntjänsten allokera molntjänstanvändarens information som en del i molntjänstens samlade informationsbank för att så optimerad lagring, totalt sett, ska kunna ske. Molntjänstanvändaren har vad som kan kallas för *in put-kontroll* men inte *out put-kontroll* vilket innebär

att användaren kan bestämma insättningen av information, vilken information som ska placeras i vilken tjänst men har inte någon kontroll över var informationens placering därefter eller varifrån den hämtas ifrån vid användarens nyttjande av informationen.

3 Medverkansansvar för upphovsrättsintrång

3.1 Allmänna utgångspunkter

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet gör intrång i annans upphovsrättsliga ensamrätt straffas med böter eller fängelse i högst två år enligt 53 § URL⁸⁹. För medverkan till intrång döms till ansvar enligt kap. 23 BrB⁹⁰. Vad som kan sägas om medverkansansvar vid andra brottstyper gäller på samma sätt vid upphovsrättsbrott.⁹¹

Då brott inte alltid begås av personer som agerar på egen hand utan också i samverkan med andra människor finns brottsbalkens 23 kapitel som behandlar medverkan till brott.⁹² Det straffrättsliga medverkansansvaret utgår från 23 kap. 4 § BrB. I bestämmelsen stadgas att det är inte bara den som utfört gärningen som ska dömas till ansvar. Medverkansansvar kommer i fråga för den som främjat gärningen med råd eller dåd, så länge fängelse finns i straffskalan för den främjade gärningen.⁹³ Sedan en lagändring⁹⁴ år 1995 är medverkanslagstiftningen, som i upphovsrätten innan dess endast varit tillämplig genom analogi, även tillämplig utanför straffrätten. Det tidigare förfarandet stod i strid med legalitetsprincipen. I och med lagändringen slår 23 kap. 4 § BrB nu fast att medverkansansvar kommer i fråga så länge som fängelse ingår i huvudbrottets straffskala.⁹⁵ Eftersom fängelse är föreskrivet för upphovsrättsintrång enligt 53 § URL är bestämmelsen om medverkansansvar tillämplig.⁹⁶

Medverkansobjektet, till vilket medverkan är straffbart, skapas genom gärningsmannens otillåtna gärning.⁹⁷ Även gärningsmannen omfattas av begreppet medverkande.⁹⁸ En medverkande, som inte är gärningsman döms antingen för anstiftan eller medhjälp.⁹⁹ Anstiftare är den som förmått gärningsmannen till utförande, medhjälpare den som främjat gärningen med råd eller dåd.¹⁰⁰ Enligt medverkansparagrafens 3:e stycke ska varje medverkande dömas för det som uppsåt eller den oaktsamhet som ligger

---

⁸⁹ Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

⁹⁰ Brottsbalk (1962:700).

⁹¹ Prop. 2004/05:110 s. 339.

⁹² Prop. 2001/02:150 s. 42.

⁹³ 23 kap. 4 § BrB, Holmqvist m.fl. 23:4 s. 4 och Asp m.fl. (2010) s. 457 f.

⁹⁴ Prop. 1993/94:130.

⁹⁵ Zila s. 14.

⁹⁶ Prop. 2004/05:110 s. 331.

⁹⁷ Asp m.fl. (2010) s. 462 och Herlitz, JT 1996-97 s. 277.

⁹⁸ Holmqvist m.fl. 23:4 s. 16.

⁹⁹ Holmqvist m.fl. 23:4 s. 13.

¹⁰⁰ Holmqvist m.fl. 23:4 s. 16.

denne till last. Det vill säga varje medverkande är självständigt ansvarig för sina gärningar.¹⁰¹

Rätten att exklusivt få förfoga över litterära eller konstnärliga verk tillfaller skaparen, upphovsmannen, av sådant alster. Förfogandet innebär att kontrollera hur, när och i vilka sammanhang som verket ska få användas av andra personer.¹⁰² I 2 § URL redogörs för de så kallade ekonomiska rättigheterna. De ekonomiska rättigheterna innebär att exemplarframställning, tillgängliggörande och överföring till det allmänna utgår från upphovsmannens eller rättighetsinnehavarens godkännande. Upphovsrätten syftar till att upprätta en balans mellan rättighetsinnehavarens och det allmännas intressen. Ett antal inskränningar i rättighetsinnehavarens förfogande över verket har instiftats där det allmännas intresse har ansetts väga tyngst.¹⁰³ Inskränkningarna hittas i 2 kap. URL och omfattar bland annat framställningen av tillfälliga kopior, 11a § URL och framställning för privat bruk, 12 § URL. För det fallet att ett nyttjande av ett skyddat verk inte omfattas av inskränkningarna i 2 kap. URL eller erhållit rättighetsinnehavarens godkännande utgör sådant förfogande ett upphovsrättsligt intrång enligt 53 § URL.

För upphovsrättsliga intrång är de subjektiva rekvisiten för straffansvar enligt 53 § URL uppsåt eller grov oaktsamhet. Att ansvar uppstår redan vid grov oaktsamhet beror på att det upphovsrättsliga skyddet annars skulle urholkas om någon som till exempel tillhandahållit distribution av olovligt material, oavsett hur misstänkta omständigheterna varit, skulle undkomma ansvar genom att hävda ovetskap.¹⁰⁴ Exemplet härstammar visserligen från 60-talet, det vill säga innan dagens IT-miljö kunde föreställas. Den tekniska utvecklingen bör dock inte förhindra att det subjektiva rekvisitet sätts vid grov oaktsamhet i situationer som i stort stämmer överens med sådana omständigheter, när det kommer till straffrättsligt ansvar för distribution av piratkopior. I en situation där ett förfogande av skyddat material sker och omständigheter gör att skälig misstanke kan uppstå vad gäller ett materials legalitet, till exempel baserat på materialets pris, kvalitet eller källan för materialet bör grov oaktsamhet föreligga om ett upphovsrättsligt intrång därefter begås.¹⁰⁵

3.2 Otilåten medhjälpshandling

Det rättsliga begreppet medverkan är något annorlunda än den rent språkliga innebörden. För den medverkandes straffbarhet behöver den främjande gärningen inte varit av betingelse för brottet. Det vill säga den medverkande kan åläggas ansvar även om huvudbrottet skulle genomförts i frånvaro av

---

¹⁰¹ Holmqvist m.fl. 23:4 s. 3.

¹⁰² Olsson s. 21.

¹⁰³ Olsson s. 22 och Maunsbach, Wennersten s. 87.

¹⁰⁴ NJA II 1961 s. 347 och Olsson s. 426.

¹⁰⁵ Olsson s. 426.

den främjande gärningen.¹⁰⁶ Främjandet kan bestå i att en person endast utövar inflytande på gärningsmannen, styrker gärningsmannen i sitt uppsåt. Huruvida främjandet är nödvändigt eller behövt för gärningens genomförande är oväsentligt, oavsett om handlingen varit obehövt från första början eller om andras främjanden gör den tilltalades handlingar onödiga. Sådan omständighet är inte en grund för att bortse från straffrättsligt ansvar. Även en liten handling kan ge upphov till ansvarsutkrävning så länge som handlingen påverkar händelseutvecklingen i en brottsfrämjande riktning, till exempel kan en persons blott fysiska närvaro kan anses som främjande.¹⁰⁷ Inte heller om den brottsliga gärningen kommit till stånd, det vill säga om huvudgärningsmannens döms, är avgörande för utdömande av medverkansansvar utan det är själva främjandet av den straffrättsligt rättsstridiga gärningen som avses straffas.¹⁰⁸ Medverkansansvaret i svensk rätt är tämligen långtgående.¹⁰⁹

Medhjälp kan utgöras av både fysisk och psykisk påverkan av gärningsmannen eller brottet och definieras negativt utifrån att vara sådan medverkan som inte uppfyller rekvisiten för anstiftan. Anstiftan avser att göra något för att förmå någon att utföra gärningen, att genom psykisk påverkan orsaka den andres gärning.¹¹⁰ Vad gäller medhjälpsrekvisitet då tar straffrätten sikte på en mänsklig, kontrollerad handling som är beroende av sin utförarens motiv, avsikter, föreställningar och så vidare. Handlingen uppkommer inte, den åstadkoms.¹¹¹ Skulle uppsåt saknas för handlingen betraktas handlingen normalt som oavsiktlig.¹¹² Vad som inte är att anse som främjande är således en sådan handling som varken psykiskt eller fysiskt påverkat brottets tillkomst eller utförande.¹¹³

3.2.1 Underlåtenhet

Underlåtenhet är beroende av begreppet handling, att underlåta något är inte detsamma som att enbart förhålla sig passiv inför ett skeende.¹¹⁴ Någon allmän skyldighet att aktivt hindra brott föreligger inte, men om en rättsligt relevant förväntan från antingen person eller allmänheten att en viss handling ska utföras kan en underlåtenhet i vissa fall visa sig straffvärdig. Underlåtenhet är en positiv handling om den passiva personen förväntas verka för ett förbyggande av brottet, vilket följer av en allmän straffrättslig grundsats.¹¹⁵ Någon fast modell för bestämning av sådan förväntan finns inte utan skiftar beroende på det enskilda fallets förutsättningar.¹¹⁶

---

¹⁰⁶ Holmqvist m.fl. 23:4 s. 5.

¹⁰⁷ SOU 1944:69 s. 90 f., Asp m.fl. (2010) s. 468 f., NJA 1963:574 och NJA 1984 s. 922.

¹⁰⁸ Holmqvist m.fl. 23:4 s. 5 och Asp m.fl. (2010) s. 455.

¹⁰⁹ Prop. 2004/05:110 s. 339.

¹¹⁰ Holmqvist m.fl. 23:4 s. 5 f.

¹¹¹ Asp m.fl. (2013) s. 73 f.

¹¹² Asp m.fl. (2013) s. 76.

¹¹³ Holmqvist m.fl. s. 6.

¹¹⁴ Asp m.fl. (2013) s. 76.

¹¹⁵ SOU 1944:69 s. 100 f.

¹¹⁶ Asp m.fl. (2010) s. 85 ff. och 484.

Då underlåtenhet betraktas som en handling kan det talas om orsakande genom underlåtenhet. Orsakade genom underlåtenhet kräver att en handling skulle förhindrat skadans inträffande.¹¹⁷ För att en underlåtenhet ska kunna uppfattas som fysisk medhjälp måste gärningen underlätta brottets genomförande och utföras av en person som kan anses befinna sig i en så kallad garantställning.¹¹⁸ En sådan garantställning representerar ett särskilt ansvar att ingripa vid uppkommen risk med visst ursprung.¹¹⁹ I övrigt är fysisk medhjälp genom underlåtenheten normalt inte särskilt omfattande.¹²⁰ Skyddsgaranten placeras i en beskyddande ställning i förhållande till en annan person, egendom eller intresse. Frågan om garantställning är ett sätt att kontrollera den rättsliga relevansen av en förväntan på någon att handla. En relevans som måste finnas för att en underlåtenhet ska anses så klandervärd att den på samma vis som huvudbrottet förtjänar att straffas. Skyddsgarantställning bör därför springa ur förhållanden som nära levnadsgemenskap, frivilligt åtagande eller annan särskild yrkesskyldighet, av typen tjänsteplikt eller offentlig ställning.¹²¹ NJA 2007 s. 805, se kapitel 6, gör dock klart att tillhandahållare av en elektronisk anslagstavla, en tjänst som tillhandahålls via internet, inte i någon vidare mån än annars intar garantställning.

Ansvar för en underlåten förväntad handling begränsas inte av förutsättningarna att lyckas utföra handlingen, det finns alltså inget krav på att handlingen ska vara möjlig att utföra. En uppgift som i ett enskilt fall är omöjlig att utföra är inte frilagda straffrättsligt ansvar på den grunden, då gärningsmannen kan ha försatt sig i situationen genom oaktsamhet.¹²² Vissa handlingar kan heller inte utföras genom annat än underlåtenhet, att inte berätta något sanningsenligt är det samma som att underlåta att tala sanning,¹²³ eller att underlåta att avlägsna eller förhindra olovligt material på en viss molntjänst.

3.2.2 Gärningsculpa

För att bedöma om molntjänstleverantörens tillhandahållande kan betraktas som främjande prövas handlingens gärningsculpa, dess relevans till brottet utefter handlingens risktagande och oaktsamhet.¹²⁴ Det är en begränsning av räckvidden för vad som är att betrakta som orsakande för att inte kretsen av möjligt ansvariga görs orimligt vid.¹²⁵ Bedömningen av sådan gärningsculpa bygger på två huvudled, att gärningsmannen i det kontrollerade handlandet företagit risker som inte kan tolereras och att det oönskade resultatet

---

¹¹⁷ Asp m.fl. (2013) s. 81 f.

¹¹⁸ Holmqvist s. 8 och Asp m.fl. (2010) s 485.

¹¹⁹ Asp m.fl. (2010) s. 120.

¹²⁰ Asp m.fl. (2010) s 485.

¹²¹ Asp m.fl. (2010) s. 124 ff.

¹²² Asp m.fl. (2010) s. 85 ff.

¹²³ Asp m.fl. (2010) s. 118.

¹²⁴ Asp m.fl. (2013). s. 135.

¹²⁵ Asp, Rosén, SvJT 2011 s. 103.

orsakats på ett sätt som inneburit att en sådan risk förverkligats.¹²⁶ Det vill säga att risktagandet varit sådant att gärningen inte borde företagits och att risktagandet i sig varit oaktsamt, beaktansvärt och relevant i förhållande till följderna och därför bort ha påverkat gärningsmannens agerande.¹²⁷ Om gärningen bedöms vara oaktsam är den också otillåten.¹²⁸

Vem som kan anses frammana orsakandet måste också bestämmas.¹²⁹ Huruvida ett risktagande ska anses tillåtet eller inte innefattar överväganden kring gärningsmannens och gärningens sociala roll. Gärningsmannens allmänna förmåga och kunskap tas i beaktning vid bedömningen av vilka skyddsåtgärder som vidtagits, vilka som varit möjliga och befogade. Det ska påpekas att lekmän inte belastas med lika tyngande krav och förväntningar som fackmannen. I bedömningen av ovanstående görs en intresseavvägning mellan det risktagande som skett och det intresse som ligger i riskens riktning, som hotas. Skulle risktagandet bedömas som tillåtet går gärningsmannen fri från ansvar även om gärningen åstadkommer ett icke önskvärt resultat.¹³⁰

Frågan huruvida en tjänst ska bedömas som främjande bygger alltså på avvägningar om vilka värden som utsatts för risk, hur dessa utsatts för risk och hur denna risk hanterats av tillhandahållaren. En tjänsts förhållande mellan den legala och den illegala användningen är en av de mer tydliga skiljelinjerna som kan hämtas från The Pirate Bay-målet¹³¹ (TPB-målet).

TPB-målet behandlar bland annat tjänsteleverantörens ansvar för användarens missbruk av den tillhandahållna tjänsten. Vilket gör domen relevant för alla typer av tjänster som förmedlar information mellan användare som tillhandahålls online.¹³² Målet har sin grund i en fildelningstjänst som genom funktionerna som tjänsten tillhandahöll gjorde det möjligt för användarna att ladda upp, söka och ladda ner filer via internet och genom sådan överföring sprida skyddat material. I frågan om tjänsteleverantörernas främjat sådant upphovsrättsintrång slog hovrätten fast¹³³ att tillhandahållandet av tjänsten och dess funktioner i ett objektiva hänseende fick anses innebära ett straffbart främjande av användarnas upphovsrättsintrång. Tillhandahållandet hade trots avsaknaden av nödvändighet för huvudbrottet verkat främjande genom att tjänsten underlättat och gjort förfarandet, det olovliga nyttjandet av skyddat material, snabbare. Hovrättens beslut grundas, i brist på vägledande motiv och praxis, på allmänna straffrättsliga principer med beaktande av tjänstens karaktär och användande. Någon ansvarsfrihet för tjänsteleverantörerna på grund av oskrivna regler om social adekvans eller bristande gärningsculpa var inte aktuellt då tjänsten i huvudsak användes för olovlig hantering av skyddat

---

¹²⁶ Jareborg s. 29.

¹²⁷ Asp m.fl. (2013) s. 61 f. och 72.

¹²⁸ Asp m.fl. (2013) s. 147 och Jareborg s. 106.

¹²⁹ Asp m.fl. (2013) s. 135.

¹³⁰ Asp m.fl. (2010) s. 176 och 193.

¹³¹ HovR. målnr. B 4041-09.

¹³² Asp, Rosén, SvJT 2011 s. 103.

¹³³ Målet beviljades inte prövningstillstånd i HD.

material. Om en tjänst är samhällsnyttig och grundas i en legitim användning och i första hand brukas inom lagens ramar men att viss olovlig användning inte kan uteslutas då kan de oskrivna reglerna hålla bäring. I TPB-målet var brukandet övervägande av olovlig natur. Genom tillhandahållandet, en medvetenhet om olovliga förfoganden samt inflytande över det material som förekom bedömdes att förutsättningarna för otillåtet främjade vara uppfyllda.

Om det illegala användandet av tjänsten väger över torde alltså svaret bli att handlingen är gärningsculpös. I bedömningen av gärningsculpa bör också frågan om på vilket sätt som en teknik tillhandahållits på att påverka bedömningen eftersom en främjande handling inte behöver vara nödvändig för genomförandet av huvudbrottet utan också bestå i obetydliga bidrag därtill.¹³⁴

Var en sådan ”bidragsgräns” ska dras är inte tydligt men viss vägledningen kan hittas i NJA 1996 s. 79, BBS-målet. I målet var frågan om en systemoperatör och ägare av en online-tjänst, en så kallad elektronisk anslagstavla (Bulletin Board System) kunde hållas ansvarig för upphovsrättsintrång då användare av tjänsten laddat ner datorprogram för exemplarframställning av dessa. HD slog fast att någon form av aktivt handlade, förutom själva drivandet och tillhandahållandet av tjänst, fordrades för att det direkta ansvaret skulle aktiveras. Den tilltalade hade bland annat organiserat tjänsten så att skyddade kommersiella program var placerade på ett särskilt ställe och sökte igenom uppladdade program i jakt på virus. HD friade från ansvar trots att den tilltalade svårligen kan anses passivt bedrivit sin verksamhet. Fallet avsåg visserligen inte medverkansansvar men HD påpekade att den tilltalades aktiviteter skulle kunna vara att anses som främjande till de övriga användarnas intrång men att domstolen var förhindrad att bedöma detta på grund av gärningsbeskrivningen. Likaså frågor om den tilltalades särskilda förpliktelser som systemoperatör och möjliga garantställning och eventuella underlåtenhetsansvar fick lämnas obesvarade.

3.2.3 Social adekvans

TPB-målet aktualiserade frågor om en tillhandahållen tjänsts sociala adekvans. Social adekvans är en allmän, oskriven regel som kan rättfärdiga en annars straffbelagd gärning som därigenom anses vara tillåten. Sådana överväganden kan komma i fråga vid företeelser som i sin existens beroende på hur en annan part agerar kan främja både legala och illegala förfaranden. En socialt accepterad handling som först genom annans handlande resulterar i medhjälp till brott.¹³⁵

Social adekvans är en grund för ansvarsfrihet som kan aktualiseras i brist på andra lagar eller högre värderade principer när straffrättsligt ingripande får

---

¹³⁴ Asp, Rosén, SvJT 2011 s. 103.

¹³⁵ Axhamn (2012) s. 4 och NJA 1963 s. 574.

anses både orimligt och oavsiktligt.¹³⁶ Det är en juridisk slutsats att applicera på den rättsligt bedömda gärningen, men inte en faktor i en sådan rättslig bedömning. Den oskrivna regeln kan alltså inte användas för att visa att gärningen som sådan inte är straffvärdig, gärningen är bara inte straffvärdig i det aktuella fallet. Begreppet aktualiseras när gärningen inte består i ett sådant otillåtet risktagande som krävs för att gärningsculpa ska finnas.¹³⁷ Om orsakandet inte var kontrollerat och inte innebär ett otillåtet risktagande, uppstår en brist i gärningsculpans och handlingen är socialt adekvat. Är det istället fråga om ett kontrollerat orsakande kan gärningen ändå undantas straffansvar genom socialt adekvat rättfärdigande.¹³⁸ Vissa handlingar tillåts, trots riskerna för en skadlig effekt på grund av de sociala värdena handlingen för med sig.¹³⁹ Social adekvans är en ”livets regel”, en tillåtande grund för en gärning som kan nyttjas när resultatet inte går att förklara.¹⁴⁰

I den digitala miljön handlar det främst om att försöka urskilja de ”goda” medhjälparna från de ”onda” medhjälparna, att tillåta vissa ageranden från ”goda” medhjälpare på grund av deras sociala värde trots att riskerna för en skadlig effekt som medföljer.¹⁴¹ Olika sorters webbtjänster måste i en sådan ansvarsavvägning bedömas olika beroende på den specifika webbtjänstens uppbyggnad och funktion. Tjänstens kanaler för användare att interagera med varandra, metoder som används för att förmedla information, skyddsåtgärder mot illegal information och vilka funktioner som erbjuds är några av punkterna som kan påverka en bedömning av ansvarsfördelningen.¹⁴² Förutom dessa punkter, som tar avstamp i själva tjänsten bör också mer övergripande intressen beaktas i ansvarsbedömningen så som de digitala tjänsternas samhällsekonomiska aspekter och vilken nivå av digital öppenhet, närdemokrati och informationstillgänglighet ett samhälle vill och bör ha.¹⁴³

3.2.4 Personligt ansvar för medhjälp

Medverkansbestämmelsen i 23 kap. BrB omskriver i tredje stycket att varje medverkande ska bedömas efter det uppsåt eller den oaktsamhet som ligger honom till last. Överensstämmelse måste finnas mellan gärningsmannens föreställning om händelseförloppet som skett och företagits med vett och vilja och det verkliga, bevisade händelseförloppet.¹⁴⁴ Medverkansbrottet är betingat av det främjade huvudbrottet vad avser den subjektiva täckningsprincipen och täckning måste finnas för både själva främjandet och för det främjade brottet, det vill säga huvudbrottet. Många gånger är det

---

¹³⁶ Asp, m.fl. (2010) s. 280.

¹³⁷ Asp, m.fl. (2010) s. 280.

¹³⁸ Asp m.fl. (2013) s. 209 f. och 254 f.

¹³⁹ Andreasson, Schollin SvJT 2011 s. 534.

¹⁴⁰ Asp, Rosén, SvJT 2011 s. 103.

¹⁴¹ Andreasson, Schollin, SvJT 2011 s. 534.

¹⁴² Magnusson Sjögren m.fl. s. 114.

¹⁴³ Andreasson, Schollin, SvJT 2011 s. 534.

¹⁴⁴ Asp m.fl. (2010) s. 297.

förhållandet om uppsåtet till huvudbrottet som kommer i fråga av det skälet att uppsåtet till själva främjandet är uppenbart.¹⁴⁵

NJA 2007 s. 929 visar dock att full överensstämmelse inte krävs mellan medverkandes uppfattning av förloppet och det verkliga händelseförloppet. Den medverkandes uppsåt till huvudbrottets konkreta gärning, i det aktuella målet skattebrott, genom att med falska uppgifter undandra skatt eller avgift från det allmänna, måste visas men inte exakt vilka skatter eller avgifter som huvudbrottet innebär. Inte heller krävdes uppsåtstäckning för exakta belopp, inblandade bolag eller ens vilka personer som stod bakom huvudbrottet. Den medverkandes insikt om en risk för att det övergripande förloppet innebar att oriktiga uppgifter lämnades till Skatteverket med syfte att undandra medlen från det allmänna och den medverkandes likgiltighet inför den insikten var tillräckligt uppsåt. Det får anses vara tillräckligt att medhjälparen har en vag insikt om huvudbrottet och ställer sig likgiltigt inför detta. Någon detaljkunskap om gärningen behöver inte finnas hos medhjälparen.

Det har framhållits att hovrättens formulering av domskälen i TPB-målet gör det svårt för tillhandahållare av mötes- och söktjänster att undkomma subjektiv täckning. Att domslutet möjliggör en sänkning av kravet på överensstämmelse mellan medhjälparens insikt och huvudgärningen, från NJA 2007 s. 929 vari en vag relation ansågs räcka, till att endast ”hypotetisk föreställning om sådana händelseförlopp i allmänhet” ska kunna visas. När bedömningen om en tillhandahållares ansvar placeras på den objektiva sidan blir detta en fråga om tjänstens sociala adekvans.¹⁴⁶

I frånvaro av uppsåt är den otillåtna gärningen ursäktad. En handling är också ursäktad om möjlighet att rätta sig efter lagen inte funnits. Har gärningsmannen inte haft förmåga eller tillfälle att hörsamma bestämmelserna är det enligt konformitetsprincipen orättfärdigt att utdöma straff.¹⁴⁷ Att sakna förmåga innebär att vara oförmögen att kontrollera sitt beteende, att gärningsmannen inte kan hjälpa att denne avviker från vad som är bestämt och stadgat. Detta inkluderar att en underlåten handling är omöjlig att utföra för gärningsmannen. Att sakna tillfälle är att ha förmåga att rätta sig efter lagen men ingen vetskap om hur den ska efterlevas, en anledning som lätt glider in i en oförmåga att följa lagen.¹⁴⁸

---

¹⁴⁵ Holmqvist m.fl. 23:4 s. 10 f.

¹⁴⁶ Andreasson, Schollin, SvJT 2011 s. 534.

¹⁴⁷ Asp m.fl. (2010) s. 298.

¹⁴⁸ Asp m.fl. (2010) s. 299 f.

4 E-handelslagens ansvarsfrihet

Reglering avseende informationssamhällets tjänster finns i e-handelslagen¹⁴⁹. Lagen infördes som en del i Sveriges arbete att genomföra e-handelsdirektivet. Direktivet syftar till att undanröja de hinder som hämmar utveckling av elektronisk handel och till att säkerställa informationssamhällets tjänster på den inre marknaden.¹⁵⁰ Begreppet informationssamhällets tjänster definieras enligt transparensdirektivet¹⁵¹ till tjänster som utförs på distans mot ersättning på elektronisk väg på begäran av tjänstemottagaren. E-handelsdirektivet nyttjar denna allmänna innebörd i syfte att begreppet ska kunna anpassas till en snabb teknisk utveckling. Begreppet innefattar inte enbart handeln som sådan utan också tjänster som kommer därav, exempelvis tillhandahållandet av information, i det fall de utgör näringsverksamhet. E-handelsdirektivet är ett harmoniseringsdirektiv och ska likrikta medlemsstaternas reglering på området. Medlemsstaterna ska varken vara mer eller mindre långtgående i sitt krav på en tillhandahållare av sådan tjänst som direktivet är tillämplig på.¹⁵² E-handelslagen använder dock en något snävare definition, begreppet nyttjas i lagen som en benämning på själva handeln av varor och tjänster över internet. Den främsta förutsättningen för att en tjänst ska omslutas av definitionen är att den tillhandahålls online.¹⁵³

E-handelsdirektivet och den motsvarande svenska lagstiftningens divergens innebär oklarheter och en inte överensstämmande begreppskatalog. Även vissa bestämmelser kan uppfattas som motstridiga i förhållande mellan de två rättsakterna.¹⁵⁴

I direktivets art. 2 c görs skillnad på tjänsteleverantör som i näringsverksamhet tillhandahåller tjänst från fast driftställe under obestämd tid och sådan leverantör som bara innehar och använder teknisk utrustning och teknik för att tillhandahålla tjänsten. Den förra betraktas som så kallad etablerad tjänsteleverantör, en etikett som inte fästs på den senare. Men någon sådan distinktion görs inte uttryckligen i e-handelslagen men förarbetena hänvisar till direktivet.¹⁵⁵

På samma sätt avskiljs sådan leverantör som enbart förmedlar en tjänst i form av mellanhand till användare från övriga tjänsteleverantörer.¹⁵⁶

---

¹⁴⁹ Lag (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster.

¹⁵⁰ Magnusson Sjögren m.fl. s. 186.

¹⁵¹ Europaparlamentet och rådets direktiv 988/34/EG.

¹⁵² Magnusson Sjöberg m.fl. s. 186 f.

¹⁵³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG art. 2, ingresspunkt 18 och prop. 2001/02:150 s. 18 f.

¹⁵⁴ Magnusson Sjöberg m.fl. s. 187.

¹⁵⁵ Prop. 2001/02:150 s. 26 och 110.

¹⁵⁶ Prop. 2001/02:150 s. 20.

Skillnaden mellan en tjänsteleverantör och en mellanhand återfinns i mellanhandens aktivitet, eller snarare brist på sådan. En mellanhand är en tjänsteleverantör som endast överför eller lagrar information som överlämnats av andra. I rollen att enbart passivt tillhandhålla en tjänst kan, under förutsättning att vissa krav är uppfyllda, mellanhanden vara fri från juridiskt ansvar för informationen som passerar eller finns i tjänsten.¹⁵⁷ Syftet med denna reglering är att inte lägga ett orimligt stort ansvar på mellanhänderna då detta riskerar att hämma utvecklingen av informationsområdet.¹⁵⁸

De företeelser som direktivet pekar ut som relevanta är sådan tjänsteleverantör som enbart överför information via informationsnät eller tillhandahåller sådant nät, så kallat *mere conduit*. Leverantör som överför till andra mottagare och i den verksamheten automatiskt och tillfälligt mellanlagrar information i effektiviseringssyfte, så kallad *cachning*. Slutligen nämns värdtjänster som tillhandahåller utrymme för lagring av information, så kallad *hosting*.¹⁵⁹

Bestämmelserna för ansvarsfrihet för mellanhänder kan komma i fråga vid viss verksamhet av rent teknisk karaktär och finns i 16-19 §§ e-handelslagen. Ansvarsfrihetsreglerna i 16-18 §§ e-handelslagen avser skadestånd och sanktionsavgifter och 19 § reglerar den straffrättsliga ansvarsfriheten.

E-handelslagen gör, till skillnad från sin förlaga direktivet, en normativ uppdelning mellan ansvarsfriheten för skadestånds- och sanktionsskyldighet å ena sidan och den straffrättsliga ansvarsfriheten å andra sidan. De förra regleras i 16-18 § e-handelslagen och för den straffrättsliga ansvarsfriheten tillämpas 19 § e-handelslagen vilken kräver uppsåtligt handlande.¹⁶⁰ Bristen på överensstämmelse gentemot direktivet och motivens tydlighet i frågan har påpekats i doktrin.¹⁶¹

För att kunna åberopa ansvarsfrihet måste också leverantören när denne görs uppmärksam på att olovlig information förekommer på tjänsten som tillhandahålls genast vidta åtgärder för avlägsnande av informationen eller begränsning av spridning av informationen.¹⁶² Någon ansvarsfrihet vad gäller uppsåtsbrott kan inte komma i fråga då ansvarsbegränsningen bygger på bristande kännedom eller ovetskap om det olagliga materialet eller handlingen varigenom uppsåtet faller. I vissa fall skulle ansvar kunna uppkomma redan vid oaktsamhet, bland annat för upphovsrättsintrång.¹⁶³

---

¹⁵⁷ Prop.2001/02:150 s. 2.

¹⁵⁸ Prop.2001/02:150 s. 87.

¹⁵⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG ingresspunkt 42 och 43.

¹⁶⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG art. 12-14 och prop. 2001/02:15 s. 97.

¹⁶¹ Nicander, SvJT 2012 s. 258.

¹⁶² Prop. 2001/02:150 s. 45.

¹⁶³ Prop. 2001/02:150 s. 91 och direktiv 2000/31/EG ingresspunkt 42 och 43.

Troligen kan mellanhanden som huvudregel inte kan anses framställa de exemplar som laddas upp av annan på hans serverutrymme. Rättsläget kan inte anses helt klart i frågan om mellanhänder tillgängliggör exemplar på ett upphovsrättsligt relevant sätt när denne hanterar exemplaret, genom tillexempel vidarebefordran eller förmedling.¹⁶⁴ Att endast starta och bedriva verksamheten sådan omnämnd verksamhet som mellanhand kan knappast leda till ansvar. Med bakgrund av socialadekvata resonemang får sådana risker för olovlig spridning av skyddat material anses godtagbara. Kvar finns då mellanhandens eventuella ansvar för underlåtenheten att utöva kontroll av den informationen som förekommer på tjänsten. Men något generellt ansvar för mellanhanden kan alltså inte anses finnas och enligt artikel 15.1 i e-handelsdirektivet får ett sådant allmänt uppsiktskrav inte heller uppställas. Förarbetet konstaterar att mellanhänders straffrättsliga ansvar är begränsat och det torde vara frågan om medverkansansvar.¹⁶⁵

E-handelsdirektivet förändrade inte mycket vad gäller ansvarsfrågan då den omfattning som var föreskriven i artiklarna 12-14 redan ansågs uppfylld i svensk rätt, genom det allmänna kravet på subjektiv täckning och genom begränsningen av det straffrättsliga ansvaret via allmänna principer om underlåtenhetsansvar.¹⁶⁶

---

¹⁶⁴ Prop.2001/02:150 s. 48 f.

¹⁶⁵ Prop.2001/02:150 s. 89 f.

¹⁶⁶ Prop.2001/02:150 s. 88.

5 Infosoc-direktivet

För att värna upphovsrätten i den digitala miljön antogs infosoc-direktivet¹⁶⁷. Syftet var att hitta en balans anpassad till den digitala utvecklingen mellan goda förutsättningar för skapande och samhällets intresse av att få ta del av det som skapas, att nyttja verken. Infosoc-direktivets genomförande i svensk rätt innebar en EU-harmonisering av delar av upphovsrätten. Direktivet innebar förändringar i exemplarframställningen och i överföringssätten.¹⁶⁸ Upphovsmännens rättigheter tydliggjordes på så sätt att tillgängliggörandet av verk via internet, eller tillgängliggörande på distans, blev betraktade som en del av den nya överföringsrätten i 2 § URL och därmed krävde sådant förfogande upphovsmännens godkännande.¹⁶⁹ Detta innefattar också tillgängliggörande på begäran, populärt kallat on-demand. Sådant tillgängliggörande till allmänheten definieras av att den enskilde efter eget huvud kan bestämma var och när tillgången till verket ska ske. Det är alltså en överföring som är betonad av viss interaktivitet mellan utsändning och den som tar del av verket till skillnad från till exempel radio- och TV-sändningar. Internets globala struktur skapar normalt möjligheten att genom uppkoppling till nätverket få tillgång till materialet oavsett den enskildes geografiska placering och oavsett tidpunkt varför förutsättningarna för sådan överföring på begäran bör anses vara uppfylld.¹⁷⁰ Dock gäller överföringsrätten endast sådana överföringar som sker till allmänheten inte under rent privata former.¹⁷¹

Förändringarna i URL som följde genomförandet av direktivet saknar till största del betydelse för detta arbete men i förarbetena behandlas också förutsättningarna för medverkansansvaret. Trots det långtgående medverkansansvaret som kan göras gällande i svensk rätt, att en obetydlig och socialt accepterad gärning under vissa förutsättningar kan utgöra medverkan, kan inte själva bedrivandet av tjänsteleverantörsverksamhet normalt, inte ens objektivt sett vara att betrakta som sådan medverkan för vilken ansvar aktualiseras för upphovsrättsliga intrång vad gäller överföring eller olovlig exemplarframställning. Inte heller kan underlåtenhet att efterforska förekomsten av intrångsgörande material på den tillhandahållna tjänsten kan anses utgöra grund för medverkansansvar. Sådant generellt kontrollansvar saknas i svensk rätt och får inte heller införas enligt e-handelsdirektivets art. 15.1. För att en leverantör ska anses främja intrång och träffas av ansvar för vad som förekommer på den tillhandahållna tjänsten krävs ytterligare omständigheter. Omständigheter som adderar något mer än bara tillhandahållandet och bedrivandet av leverantörsverksamheten för att ett medverkansansvar ska komma i fråga.

---

¹⁶⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG.

¹⁶⁸ Prop. 2004/05:110 s. 44.

¹⁶⁹ Prop. 2004/05:110 s. 1 och 61.

¹⁷⁰ Prop. 2004/05:110 s. 45 och 62 f.

¹⁷¹ Prop. 2004/05:110 s. 73.

En sådan särskild förutsättning kan vara när ”intrångsgöraren” träffar avtal med mellanhanden om rätt att nyttja dennes serverutrymme och mellanhanden därefter får tydliga/konkreta indikationer på att serverutrymmet används på ett sätt som innebär upphovsrättsintrång.¹⁷² Ett fokus läggs alltså på den subjektiva insikten och inte de objektiva förutsättningarna som krävs för främjande.¹⁷³ Men en person som yrkesmässigt vidarebefordrar information och i generella drag misstänker att det från tid till annan vidarebefordras olagligt material når inte upp till omständigheter som föranleder straffansvar.¹⁷⁴

Personer som ingår i sådan verksamhet som resulterar i upphovsrättsintrång och som uppfyller de subjektiva rekvisiten kan åläggas ansvar och dömas till straff. Sådan verksamhet kan ta sig i uttryck av exempelvis organisering av verksamheten eller anordnande av distribution.¹⁷⁵

I NJA 2000 s. 292 (MP3-målet) hade den tilltalade på sin hemsida tillhandahållit så kallade djuplänkar eller hypertextlänkar, på vilka besökaren kunde klicka för att bli vidareänd till olovligt upplagda musikfiler för nedladdning. Frågan var om brott mot de så kallade närstående rättigheterna i § 46 URL som innehas av framställare av ljud- och bildupptagningar hade begåtts eller om medverkan till sådant brott skett genom att länkningen inneburit ett tillgängliggörande för allmänheten. HD kom fram till att djuplänkningen var att anse som ett relevant upphovsrättsligt förfogande, nämligen offentligt framförande, men på grund av en inskränkning som undantar offentligt framförande från utövande konstnärers ensamrätt kunde den tilltalades förfogande inte straffas. Inte heller i denna dom gavs något resonemang om huruvida handlingarna var att bedöma som medverkan till användarnas olovliga kopiering av material. HD ansåg sig begränsad av gärningsbeskrivningen och förhindrad att beröra frågan.

Målet behandlar visserligen länkning men kan på ett mer principiellt plan få betydelse för molntjänstleverantörens ansvar för hanteringen av informationen eftersom en hypertextlänks huvudsakliga egenskap är att underlätta användarens åtkomst till viss information. Det är alltså själva tillhandahållandet av informationen, innehållet i länken som är avgörande inte den tekniska utformningen av länken¹⁷⁶. Det har hävdats att den avgörande frågan rörande länkning inte är huruvida användaren uppfattar vad som utgör den faktiska lagringsplatsen som länkningen hänvisar till utan istället är det snarare frågan om den som skapar länken rent faktiskt överför verket till allmänheten inte vilken uppfattning eller bild användaren har av källan.¹⁷⁷

---

¹⁷² Prop. 2004/05:110 s. 339 f.

¹⁷³ Nicander, SvJT 2012 s. 258.

¹⁷⁴ Prop. 2001/02:150 s. 92.

¹⁷⁵ Olsson s. 427 f.

¹⁷⁶ För en mer utförlig beskrivning av länktekniken se prop. 2004/05:110 s. 70 ff. och Westman, SvJT 2012 s. 800.

¹⁷⁷ Westman, SvJT 2012 s. 800.

Genomförandet av direktivet innebar en omstrukturering och omdöpning av de upphovsrättsliga förfoganden en manöver som skulle kunna komma att påverka tolkningen av MP3-målet. Något som motsägs av både justitiedepartementets utredning och förarbete, vari slås fast att domen från HD inte påverkas och att djuplänkning till olagliga musikfiler på internet är att anse som ett offentligt framförande eller medverkan där till. Detta innebär att handlingen är att betrakta som ett förfogande som omfattas av upphovsmannens ensamrätt och att sådant förfarande härnäst är att sortera under överföringsrätten.¹⁷⁸

Avgörandet och den påföljande lagändringen har resulterat i viss oklarhet och doktrin går isär rörande vad MP3-målets begrepp djuplänkning faktiskt omfattar. Åsikterna sträcker sig från ett vidhållande av motiven¹⁷⁹, till en bred tolkning som öppnar upp begreppet i syfte att ta hänsyn till rättighetsinnehavarnas intresse¹⁸⁰ och vidare till att bristen på konvergens med tysk och norsk rätt prejudikatet för begreppet är svagt¹⁸¹.

---

¹⁷⁸ Ds 2003:35 s. 99 och prop. 2004/05:110 s. 70.

¹⁷⁹ Olsson s. 74.

¹⁸⁰ Rosén s. 162 f. och Levin s. 88.

¹⁸¹ Westman, SvJT 2012 s. 800.

6 BBS-lagen

BBS-lagen¹⁸² innehåller specialregler för tillhandahållare av elektroniska anslagstavlor och ska i den bemärkelsen fungera som ett säkerhetsnät i det fall URL eller BrB inte fångar den aktuella handlingen.¹⁸³

BBS-lagen som har sitt ursprung strax innan det moderna internets tid när motsvarigheten till webbplatser var konstruerade som anslagstavlor för att individer skulle kunna kommunicera med varandra. Detta har hävdats innebära att lagen bara omfattar den som inte bara är tillhandahållare utan också användare.¹⁸⁴

Lagen är tillämplig på elektronisk förmedling av meddelanden som innefattar alla typer av text, ljud, bild, eller information i övrigt som kommuniceras mellan användare. Det är användarnas interaktion som är viktigt för att avgöra lagens tillämplighet på en viss tjänst.¹⁸⁵ Som exempel anges så kallade *webbhotell* på vilka en leverantör erbjuder användare att lägga upp egna informationsdatabaser i form av hemsidor.¹⁸⁶ Den interaktion som sker mellan användare, informationsförmedlingen och webbhotells-exemplet gör lagen intressant för bedömningen av molntjänstleverantörens ansvar.

I syfte att undvika svårigheter att utröna meddelandens ursprung har systemoperatören, i sin position som den som driver meddelandetjänsten, logiskt belagts med ett kontrollansvar för tjänsten vad avser det missbruk som kan förekomma. Det är den som har kontrollen över själva tjänsten som får i träda rollen av den naturliga grindvakten och inte den som enbart tillhandahåller nät för överföring av elektroniska meddelanden och som inte kontrollerar vilka tjänster som ska erbjudas. Inte heller tillämpas lagen på sådan operatör som erbjuder lagringsutrymme eller andra anordningar i syfte att utnyttja globala kommunikationsnätverk. E-post och meddelanden till viss mottagare eller bestämd krets omfattas inte heller av lagen.¹⁸⁷

I 4 § BBS-lagen finns därför ett krav på en skälig uppsikt av tillhandahållaren. Vad som är att anse som skäligt bedöms med hänsyn till verksamhetens omfattning och mängden information som passerar sådan aktörs nät. Art 15.1 i e-handelsdirektivet förbjuder medlemsstaterna att ålägga ett allmänt övervakningsansvar på tillhandahållarna. Dock utkräver 4 § BBS-lagen endast en uppsikt som ”skäligen kan krävas med hänsyn till

---

¹⁸² Lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor.

¹⁸³ § 7 BBS-lagen och prop. 2001/02:150 s. 43.

¹⁸⁴ Magnusson Sjöberg m.fl. s. 117.

¹⁸⁵ Prop. 1997/98:15 s. 9 och Nicander, SvJT 2012 s. 258.

¹⁸⁶ Prop. 1997/98:15 s. 10 f.

¹⁸⁷ Prop. 1997/98:15 s. 6 och 10 f.

omfattningen och inriktningen av verksamheten” vilket inte anses vara en sådant generellt ansvar som e-handelsdirektivet avser.¹⁸⁸

Meddelanden av visst innehåll, däribland sådana som gör uppenbart intrång i upphovsrätt ska avlägsnas eller hindras i sin spridning vid tillhandahållarens skäligen uppsiktsskyldighet med hänsyn till omfattning och inriktning på verksamheten. Uppsikt och gallring av olovliga meddelanden ska ske regelbundet och förarbetena exemplifierar det generella kraven med förslagen om en veckas intervall och en så kallad ”klagomur” vid stora mängder information för att kunna hantera och ta emot anmälningar om missbruk.¹⁸⁹ Uppsiktsskyldigheten, som kan visa sig resurskrävande om ens möjlig, ligger till fullo och exklusivt hos den som tillhandahåller webbplatsformen. En sådan skyldighet kan inte avtalas bort från tillhandahållaren till den tjänsteanvändare som lägger upp skyddat material utan den ansvarige är den som kontrollerar tjänstens användning och tekniska och administrativa underhåll.¹⁹⁰

Någon tydlig gradering avseende vad som är att anse som rimligt kan inte ställas utan bedömning får ske från fall till fall. Vad som däremot är klart är att tjänster som bedrivs i kommersiell verksamhet förväntas möta högre krav gällande BBS-lagens skyldigheter.¹⁹¹ En tillhandahållares skyldighet att vidta åtgärder gentemot ett meddelande uppstår när meddelandet kommer till tillhandahållarens kännedom. Redan vid grovt oaktsamt agerande av tillhandahållaren uppstår straffansvar. Detta för att inte tillhandahållaren medvetet ska kunna undandra sig vetskap om meddelandet.¹⁹²

Ovanstående krav ställs dock högt, i NJA 2007 s. 805 hade en tillhandahållare av en elektronisk anslagstavla uppsåtligt underlåtit att avlägsna meddelanden från sin webbplats. Meddelanden som innehöll kränkande uttalanden om homosexuella och frågan om medverkansansvar till brottet hets mot folkgrupp aktualiserades. Mannen hade deltagit i meningsutbyte med andra användare av webbplatsen som bedöms som en elektronisk anslagstavla då den är interaktiv. Medverkansansvar ansågs inte finnas då underlåtet att avlägsna meddelanden inte ansågs främja spridningen på det vis som påstods och trots att de aktuella meddelanden får anses överskrida lagen skede inte detta med sådan uppenbarhet som krävs.

Förarbetena utgår ifrån ett allmänt intresse hos tillhandahållare att hålla sina tjänster ”rena” från missbruk, att tjänsterna inte nyttjas i ett syfte som sträcker sig utanför lagens ramar. Den stora mängd tillhandahållare som inte anses bedriva sin verksamhet i kommersiellt syfte motiverar bruket av rekvisitet ”uppenbart” vad gäller tillhandahållarens bedömning av

---

¹⁸⁸ Prop. 2001/02:150 s. 100.

¹⁸⁹ § 5 BBS-lagen, prop. 1997/98:15 s. 15.

¹⁹⁰ Magnusson Sjöberg m.fl. s. 124 f.

¹⁹¹ § 5 BBS-lagen, prop. 1997/98:15 s. 15.

¹⁹² Prop. 1997/98:15 s. 20 och 25 ff.

meddelandens lagvidrighet. Utgångspunkten för bedömningen är en hur en genomsnittligt eftertänksam person skulle agera.¹⁹³

En omständighet som också förtjänar ett fastställande är tillhandahållarens ansvar oavsett den tekniska lösningen som tillhandahållaren valt i förmedlandet av sin tjänst i princip inte har någon betydelse och förse tjänsterna med en tydlig struktur att verka i.¹⁹⁴

---

¹⁹³ Prop. 1997/98:15 s. 17.

¹⁹⁴ Prop. 1997/98:15 s. 9 och 15 f.

7 Slutsats

Inledningsvis kan påpekas att uppdelningen som detta arbete gör mellan vad som tillhandahålls, tjänsten, och den hårdvara, molnet, som tillhandahåller tjänsten måste bedömas olika. Med tanke på den rent tekniska betoningen molnet har kan tillhandahållandet inte träffas av något straffrättsliga medverkansansvar för en enskild slutanvändares upphovsrättsintrång. Genomgående har doktrinen klargjort att sådan verksamhet inte kan anses innebära ett främjande. Vid beaktande att en sådan aktör skulle kunna vara tre leverantörsled bort från huvudgärningen, om den enskilda slutanvändarens upphovsrättsliga intrång begås med en molntjänst som i sin tur är resultatet av en virtuell plattform frammanad av ytterligare en molntjänst belägen i en virtuell IT-struktur som är lagrad på en fysisk hårdvara, kan inte risken i ett sådant tillhandahållande ha någon relevans för huvudbrottet. Inte ens med tanke på det långtgående svenska medverkansansvaret kan det ses som rimligt att utkräva straffrättsligt ansvar. Att ansvarsbelägga tillhandahållaren av molnet som möjliggör de följande tjänsternas existens vore att dra kausalbanden väl långt. Detta är ytterligare en anledning att hantera molntjänstbegreppet i strikta hårdvara/tjänst-termer, se kapitel 2.7. I detta avseende bör inte någon åtskillnad göras mellan fysisk och virtuell hårdvara.

Vad gäller själva tjänsten är svaret inte lika enkelt. Vid en ansvarsbedömning måste molntjänstens kärnegenskaper betraktas och de funktioner som dessa besitter. Kärnegenskaperna som utgör molntjänsten, oändliga IT-resurser, tillhandahållande av en extern part, molntjänstanvändarens brist på kontroll, tillgänglighet via internet, geografisk obundenhet och att användaren debiteras per förbrukad resursenhet är till stor del grundläggande för IT-miljön. Ett tillhandahållande av någon enstaka av kärnegenskaperna skulle inte i sig utgöra en tillräckligt relevant risk för upphovsrättsintrång för att en leverantör skulle riskera att främja intrånget.

I särställning står dock kärnegenskapen ”brist på kontroll”. Den förflyttning av databehandling som sker från den enskilde slutanvändarens dator till en extern aktörs IT-struktur förändrar molntjänstens juridiska status. Den enskilde slutanvändarens information som förs in i en molntjänst kan inte längre betraktas beläget i ett slutet system över vilket slutanvändaren har fullständig kontroll, så som en extern hårddisk. Skulle så vara fallet, att platsen som informationen placeras på är att betrakta som en förlängning av den enskilde slutanvändarens dator bör inget medverkansansvar uppkomma för leverantören. Det är då att betrakta som en rent tekniskt betonad mellanlagring i nyttjandet av tjänster. Men en sådan tjänst är inte att betrakta som molntjänst.

Molntjänstanvändarens förminskade kontroll över informationen vid en export av databehandling innebär i motsatsförhållande en ökad kontroll för

molntjänstleverantören. Molntjänstleverantörens *out put-kontroll*, se kap. 2.7, är avgörande för existensen av en annan kärnegenskap, den oändliga tillgången av IT-resurser. För att uppnå den kärnegenskapen måste en enskild molntjänstanvändares information befinna sig i en ständig fas av omplacering tillsammans med den samlade informationen som existerar på molntjänsten. Detta är molntjänstleverantörens ständigt pågående jakt på den mest effektiva allokeringen av data. Det vill säga molntjänstleverantörens *out put-kontroll* innebär en hantering av informationen. En mellanhand som passivt bedriver en tjänst eller som i generella drag vidarebefordrar information, företar sig inte sådana ageranden som normalt räcker för att straffansvar ska uppstå. Vad som talar för att molntjänstleverantören kvarstannar i ett passivt tillhandahållande även i *out put-kontrollen* är att omplaceringen normalt sker per automatik och är en rent teknisk manöver. En hantering som därför inte uppfyller sådant ytterligare aktivitetskrav som både praxis och doktrin pekar på som grunder för medverkansansvar. Men att passivt tillhandahålla en tjänst och inte anses ansvarig för sådan information som återfinns i tjänsten kan rimligen inte jämföras med att tillhandahålla en tjänst som bygger på att informationen i tjänsten aktivt hanteras genom omplacering, må vara att sådan omplacering sker automatiskt. MP3-målet visar att det är tillhandahållandet av informationen, innehållet i länken som är avgörande inte den tekniska utformningen av länken som ska bedömas. Det vill säga det är handlingen av att kontroll utövas över informationen, inte vilken teknik som används, som är avgörande.

Molntjänstleverantörens *out put-kontroll* placerar tillhandahållandet i en mer aktiv roll än sådan verksamhet som lagstiftaren undantagit från straffrättsligt ansvar. Detta är tydligast formulerat i e-handelslagens ansvarsfrihet för mellanhänder. En ansvarsfrihet som bygger på avsaknaden av aktivitet från tjänstleverantörens sida i dennes passiva tillhandhållande av en tjänst.

En generell insikt hos en leverantör av internetjänst om risken för att tjänsten används vid upphovsrättsintrång kan normalt inte fylla uppsåtskravet. Molntjänstleverantörens *out put-kontroll* aktualiserar möjligheten i upphovsrättslagstiftningen att sätta det subjektiva rekvisitet vid grov oaktsamhet för att inte urholka det upphovsrättsliga skyddet genom att en distributör som tillhandahållit olovligt material oavsett hur misstänkta omständigheterna i situationen varit inte ska kunna undkomma ansvar genom att hävda ovetskap. För att uppnå främjande räcker, enligt aningen dramatiska tolkningar av TPB-målet att en ”hypotetisk föreställning om sådana händelseförlopp i allmänhet” kan visas hos den påstått främjande parten. I vart fall behöver den medverkande inte besitta någon detaljkunskap om huvudbrottet utan en vag föreställning därom anses tillräcklig, se NJA 2007 s. 929. En generell insikt om risken för intrång tillsammans med omständigheten att molntjänstleverantören utan någon bedömning av materialet utövar kontroll över det samma uppfyller det subjektiva kravet.

Genom sitt tillhandahållande får den molntjänstleverantör som befinner sig närmast intrångsgöraren anses främja den enskilde slutanvändarens

upphovsrättsliga intrång och ska ådömas straffrättslig ansvar för medverkan till intrång i upphovsrätten.

Skulle då bristande gärningsculpa eller socialadekvata resonemang kunna motivera att en molntjänstleverantör anses fri från ansvar? Frågor av sådan natur måste bedömas från fall till fall med beaktande av den aktuella tjänstens funktion och användandet av den. Molntjänstens möjliga användningsområde är brett på grund av dess anpassningsbarhet och ingen standardiserad ”typ-utförning” av en molntjänst kan påstås finnas. Bedömningar rörande social adekvans är starkt präglade av det enskilda fallets omständigheter. Beroende på en särskild molntjänsts funktion och hur tjänsten används kan det innebära att det är orimligt att ett tillhandahållande är att anses som främjande. TPB-målet tog fasta på att tjänsten i fråga till största utsträckning användes för illegala förfaranden. Områdets skiftande natur kräver en väl utvecklad lära om social adekvans för att kunna skilja mellan olika tjänster och borga för att en sådan bedömning inte riskerar bli godtycklig och på så vis ett hot mot legalitetsprincipen. En lära som inte enbart tar hänsyn till omständigheter kopplade till tjänsten utan också de samhällliga aspekterna av den digitala tjänstesektorn.

Trots en sådan uppdelning mellan ”goda” och ”onda” medhjälpare är det svårt att tänka sig en tjänst vars leverantör undkommer ansvar för tillhandahållande av tjänsten med socialadekvata resonemang och samtidigt undgår ett underlåtenhetsansvar enligt garantläran. Molntjänstleverantören får anses befinna sig i garantställning då risken framkallas av den tjänst som erbjudits och som använts för att genomföra det upphovsrättsliga intrånget. Garantansvaret utlöser en förväntan på molntjänstleverantören att vidta handling för att förhindra att risken för upphovsrättsintrång förverkligas. Men vilka handlingar som kan förväntas av molntjänstleverantören i en garantställning är däremot oklart. Som BBS-målet gör klart kan inte tjänster som tillhandahålls via internet i någon vidare mån än annars åläggas garantansvar. Sett till den stora mängd information som kan passera tjänsten kan troligen inte en molntjänstleverantörs ansvar att handla sträckas särskilt långt.

Ett garantansvar får anses stanna vid att avlägsna och förhindra ytterligare spridning av sådan information som utgör uppenbara upphovsrättsintrång. En generell övervakningsplikt kan inte heller påföras en molntjänstleverantör enligt e-handelsdirektivet art. 15.1 men ett ansvar att hålla tjänsten under skälig uppsikt efter vad tjänsten kräver så som BBS-lagen dikterar är en rimlig plikt att placera på garanten. Lagen håller visserligen hög ålder och tillkom före dagens IT-strukturer var påtänkta men visar ändå på vilken part ett ansvar att agera ska placeras. Molntjänstens uppdelning av in put- och out put-kontroll omöjliggör dock att en handlingsplikt läggs på någon annan part än den som har out put-kontroll. Molntjänstleverantörens out put-kontroll innebär här liksom vid tillhandahållande-bedömningen ovan att leverantören inte förhåller sig passiv. Adderat med den betoning på en tillhandahållarens subjektiva insikt som medföljde genomförandet av infosoc-direktivet får ett skäligt

begränsningsansvar för en aktör som får särskilda indikationer eller som upplyses om att upphovsrättsliga intrång skett anses rimligt. Särskilt i fall då det rör sig om en molntjänstleverantör som bedriver näringsverksamhet och därför får anses svara mot en i allmänhet högre standard än lekmän. Vid underlåtande av sådana åtgärder får en molntjänstleverantör av molntjänst som inte föranleder medverkansansvar vid enbart tillhandahållande, anses främja den enskilde slutanvändarens upphovsrättsliga intrång och ska ådömas straffrättslig ansvar för medverkan till intrång i upphovsrätten.

Det ska påpekas att ett tydligare medverkansansvar från den molntjänstleverantör närmast den enskilde slutanvändaren troligen inte kommer att få någon större effekt på de upphovsrättsliga intrång som begås med hjälp av molntjänster eller för den delen hämma utvecklingen på området. En molntjänstleverantör skulle antagligen kunna minimera sin output-kontroll genom att i sin tur direkt vidarebefordra all information som går in i den aktuella tjänsten till en annan molntjänstleverantör och därigenom anses endast passivt förmedla tjänsten. En sådan molntjänstleverantör skulle närmast vara att betrakta som en ”molntjänstmellanhand”. Möjligen skulle en sådan manöver medföra ett mindre medverkansansvar. Att tydliggöra ett medverkansansvar för molntjänstleverantörerna närmast intrångsgöraren bör ses som ett led i att värna upphovsrätten i en digital miljö likväl som en viktig rättspolitisk ståndpunkt.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck, Sverige

Lag (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster

Lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor

Brottsbalk (1962:700)

Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Prop. 2004/05:110 *Upphovsrätten i informationssamhället – genomförande av direktiv 2001/29/EG m.m.*

Prop.2001/02:150 *Lag om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster, m.m.*

Prop. 1997/98:15 *Ansvar för elektroniska anslagstavlor*

Prop. 1993/94:130 *Ändringar i brottsbalken m.m. (ansvarsfrihetsgrunder m.m.)*

NJA II 1961 s. 347

SOU 1994:69 *Straffrättskommitténs betänkande med förslag till lagstiftning om brott mot staten och allmänheten.*

Ds 2003:35 *Upphovsrätten i informationssamhället - genomförande av direktiv 2001/29/EG, m.m.*

Offentligt tryck, EU

Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 *om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället*

Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/19/EG av den 14 maj 2001 *om ändring av rådets direktiv 89/48/EEG och 92/51/EEG*

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 *om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden*

Europaparlamentet och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter, ändrat genom direktiv 98/48/EG.

Litteratur

Andersson, Jonas, Snickars, Pelle, *Efter the Pirate Bay*, Värnamo, 2010

Andreasson, Jens, Schollin, Kristoffer, *Goda och onda medhjälpare – Är du socialt adekvat lille vän?*, SvJT 2011 s. 534

Asp, Petter, Rosén, Jan, *The Pirate Bay – en kommentar*, SvJT 2011 s. 103

Asp, Petter, Ulväng, Magnus, Jareborg, Nils, *Kriminalrättens grunder*, 2 uppl., Västerås, 2013

Asp, Petter, Ulväng, Magnus, Jareborg, Nils, *Kriminalrättens grunder*, Västerås, 2010

Axhamn, Johan, *Ansvar för medhjälp till upphovsrättsintrång – särskilt i onlinemiljö*, IRI Promnemoira 1/2012

(ed.) Axhamn, Johan, *Copyright in a borderless online environment*, Vällingby, 2012

Cvetkovski, Trajce, *Copyright and popular media - liberal villains and technological change*, Storbritannien, 2013

Herlitz, Carl Erik, *Delaktighet i brott i ljuset av NJA 1992 s. 474 – en förvirrad del av straffrätten*, JT 1996-97 s. 277

Holmqvist, Lena, Leijonhufvud, Madeleine, Träskman, Per Ole, Wennberg, Suzanne, *Brottsbalken – En kommentar Kap. 13-24 Supplement 3*, juli 2013, Norstedts Blå Bibliotek

Jareborg, Nils, *Straffrättens gärningslära*, 1 uppl., Malmö, 1995

Levin, Marianne, *Lärobok i immaterialrätt: upphovsrätt, patenträtt, mönsterrätt, känneteckensrätt i Sverige, EU och internationellt*, uppl. 10, Vällingby, 2011

Magnusson Sjöberg, Cecilia, Nordbeck, Peter, Nordén, Anna, Westman, Daniel, *Rättsinformatik - Inblickar i e-samhället, e-handel och e-förvaltning*, Malmö, 2012

Maunsbach, Ulf, Wennersten, Ulrika, *Grundläggande immaterialrätt*, 2 uppl., Dimograf, 2012

Nicander, Hans, *Upphovsrätten och medverkansansvaret i en digital miljö*, SvJT 2012 s. 258

Olsson, Henry, *Upphovsrättslagstiftningen. En kommentar*, 2 uppl., Visby, 2006

Rosén, Jan, *Medie- och upphovsrätt*, Stockholm, 2012

Westman, Daniel, *Länkning som upphovsrättslig överföring till allmänheten*, SvJT 2012 s. 800

Zila, Josef, *Specialstraffrätten – En introduktion*, 7 uppl. Elanders Sverige, Mölnlycke, 2013, Nordstedts Juridik

Elektroniska källor

Aspinall, Simon, *As cloud computing matures, large business are harnessing the benefits*, The Guardian, 25 juli 2013,
<http://www.theguardian.com/media-network/media-network-blog/2013/jul/25/cloud-computing-benefits-large-businesses>

Bitton, Pat, *Cloud Computing – What is it, and why should you care?*, Times Standard Business, 8 oktober 2012,
http://www.times-standard.com/business/ci_16286491

Gutiérrez, Horacio E., *Peering Through the Cloud: The Future of Intellectual Property and Computing*, 20 Fed. Cir. B.J. 589-607, 2010-2011
Hämtad från:
<http://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/fedcb20&div=32&id=&page=>

Geelan, Jeremy, *Twenty-One Experts Define Cloud Computing*, Cloud Computing Journal, 24 januari, 2009,
<http://cloudcomputing.sys-con.com/node/612375?page=0,0>

Gruman, Galen, Knorr, Eric, *What cloud computing really means*, InfoWorld,
<http://www.infoworld.com/d/cloud-computing/what-cloud-computing-really-means-031?page=0,1>

Jeffery, Keith, Neidecker, Burkhard (ed.), *The Future of Cloud Computing – Opportunities for European Cloud Computing Beyond 2012*, Commission of the European Communities, Information Society & Media Directorate-General, Software & Service Architectures, Infrastructure and Engineering Unit.
<http://cordis.europa.eu/fp7/ict/ssai/docs/cloud-report-final.pdf>

Koba, Mark, *Cloud Computing: CNBC Explains*
<http://www.cnbc.com/id/43483060>

Melzer, Marc Aaron, *Copyright Enforcement in the Cloud*, 21 Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J. 403-447 (2010-2011),
http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/frdipm21&div=14&g_sent=1&collection=journals#407/
<http://www.marcmelzer.com/21FordhamIPLJ403.pdf>

Naone, Erica, *Conjuring Clouds – How engineers are making on-demand computing a reality*, MIT Technology Review, 23 juni 2009,
<http://www.technologyreview.com/article/413981/conjuring-clouds/>

Tsukayama, Hayley, *Megaupload data could be deleted starting Thursday*, 30 januari 2012, Washington Post,
http://www.washingtonpost.com/business/technology/megaupload-data-could-be-deleted-starting-thursday/2012/01/30/gIQAeggGcQ_story.html

Vaquero, Luis M., Rodero-Merino, Luis, Caceres, Juan, Lindner, Maik, *A Break in the Clouds: Towards a Cloud Definition*, ACM SIGCOMM Computer Communication Review, vol. 39, nr. 1, 2009, s. 50-55,
<http://www.sigcomm.org/ccr/papers/2009/January/1496091.1496100>

Övriga källor

Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - *Unleashing the potential of cloud computing in Europe*, COM(2012) 529 final,
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0529:FIN:EN:PDF>

Domstolsverket, *Ordlista för Sveriges Domstolar – Svensk/engelsk engelsk/svensk*, juli 2012 – reviderad april 2012
http://www.domstol.se/Publikationer/Ordlista/svensk-engelsk_ordlista.pdf

EDPS, European Data Protection Supervisor, *Opinion of the European Data Protection Supervisor on the Commission's Communication on "Unleashing the potential of cloud computing in Europe"*, EDPS/12/15, 16 november 2012,
https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/shared/Documents/Consultation/Opinions/2012/12-11-16_Cloud_Computing_EN.pdf

EKSK, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”*Datormoln (cloud computing) i Europa*”, 2012/C 24/08, Europeiska unionens officiella tidning C24/40,
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:024:0040:0047:SV:PDF>

IDC, *Quantitative Estimates of the Demand for Cloud Computing in Europe and the Likely Barriers to Up-take*, SMART 20011/0045, D4 – Final Report,
http://ec.europa.eu/information_society/activities/cloudcomputing/docs/quantitative_estimates.pdf

Kommerskollegium, *Hur gränslöst är molnet – en introduktion till cloud computing och internationell handel*, 2012

<http://www.kommers.se/Documents/dokumentarkiv/publikationer/2012/rapporter/rapport-hur-granslost-ar-molnet.pdf>

magazin Direkt, *Nu kretsar allt kring Molnet*, nr. 4, 2009

<http://www.datainspektionen.se/Documents/magasindirekt/magasindirekt-09-04.pdf>

Näringsdepartementet, *It i människans tjänst - en digital agenda för Sverige*, diarienummer 2001/34/ITP, Stockholm, 2011

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/17/72/56/5a2560ce.pdf>

Svenska datatermgruppen

<http://www.datatermgruppen.se>

Sveriges regerings hemsida

www.regeringen.se

US NIST Special Publication 800-145, *The NIST Definition of Cloud Computing*, september 2011

<http://csrc.nist.gov/publications/nistpubs/800-145/SP800-145.pdf>

US NIST Special Publication 500-292, *Cloud Computing Reference Architecture*, september 2011

http://www.nist.gov/customcf/get_pdf.cfm?pub_id=909505

Rättsfallsförteckning

NJA 2007 s. 929

NJA 2007 s. 805

NJA 2000 s. 292

NJA 1996 s. 79

NJA 1984 s. 922.

NJA 1963 s. 574

HovR. målnr. B 4041-09

United States of America v. Megaupload Ltd. mfl., 1:12-cr-00003-LO,
via <http://www.washingtonpost.com/wp-srv/business/documents/megaupload-indictment.pdf>